

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

VOL. LX

Sausis — January 17, 1975

Nr. 5

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

KALBOS APIE KARĄ

Daugiau argumentų prieš negu už

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Kaip ir galima buvo tikėtis, Valstybės Sekretoriaus Kissingerio užsiminimas Business Week savaitraščio pasikalbėjime, kad jėgos pavartojimo galimybė nėra išskirtina, sukėlė daug spekuliacijų apie JAV karinę intervenciją Artimuosiuose Rytuose. Juo labiau, kad maždaug tuo pačiu laiku Amerikos Žydų Tarybos leidinyje 'Mommmentary' pasirodė prof. Robert Tucker (ne žydo) straipsnis apie invazijos į pietinį Persijos įlankos pakraštį perspektyvas. Užėmusios maždaug 400 mylių ilgio liniją pakrastyje JAV galėtų kontroliuoti apie 40% visų Artimųjų Rytų naftos šulinių. Tiesa, jų įrengimai būtų sunakinti, tačiau juos galima būtų per pusmetį atstatyti. Kariškai žiūrint, tokio žygio pasiekimas yra lengvai įsivaizduojamas, nes gyventojų toje

srityje nedaug, o terenas dykuma leidžia 'blitzkrieg'o' veiksmus.

Chicago Tribune sekmdienio laidoje tai galimybei apsvaistyti paskelbė net 5 straipsnius, kurių įdomiausias yra Nr. 2. Jame konstatuojama, kad normaliai bet koks užsiminimas apie JAV karinę intervenciją sukeltų pasipiktinimo audrą šiame krašte. Šiuo atveju prieš tokią galimybę pasisakė tik keli plačiau nežinomi kongreso atstovai, o didieji liberalai kaip McGovern, McCarty, McCloskey, taip kovoje prieš Vietnamo karą, kol kas dar tyli. Priežastis esanti tokia, kad kai kurie jų karo pavojų nelaiko rimtu, o be to pagal 1973 m. naują įstatymą, pakartotinai priimtą prieš presiden-

to Nixono veto, prezidentas neturi teisės įvesti JAV karo pajėgas į karinius veiksmus užsienyje ilgiau kaip 90 dienų.

Bet jei liberalai įtartinai tyli, karo veiksmų idėja susilaukė kritikos iš aukštų karininkų. Pagal New York Times karinį korespondentą, jų nuomone dėl nuotolio nuo JAV karinių bazių Persijos įlankos užėmimas negalėtų būti netikėtai praveistas. Lengviau būtų užimti kokią Libiją Viduržemio jūros pakrastyje. Be to, JAV armija Europoje yra pasiruošusi karui centro Europos terene, o ne dykumoje. Bet svarbiausias jų argumentas prieš yra politinis. Visų pirma, toks žygis iššauks sovietų 'savanorių' atplūdį į arabų kraštus, nors oficialios intervencijos nelaukiama. Tas privestų tik prie sovietų įtakos padidėjimo likusiuose arabų kraštuose, kas nėra JAV interesuose.

Be to, negalima užmiršti, kad šiuo metu beveik visi arabų kraštai ir Persija yra daugiau ar mažiau JAV-bėm draugiškai nusiteikę, čia perka savo ginklus ir turi amerikiečių instruktorius (vien Persijoje jų yra per 500). Saudi Arabija, kurios naftos laukus norima užpulti, su Sovietų Sąjunga visai neturi diplomatinio santykių.

Iš kitos pusės, galima įsivaizduoti padėti, kada iš tikro ne tik JAV, bet ir visos Vakarų pramoningosios valstybės turėtų karinai reaguoti, pvz. arabams vėl ilgesniam laikui sustabdyti naftos eksportą, kuris yra gyvybiniai reikalingas Vakarų Europai, bet ne JAV. Arabai, tarp kitko, galėtų per vieną dieną ūkiškai pakludyti Didžiąją Britaniją, iš karto atšaukdami visus savo tenai investuotus kapitalus. Tačiau Vakarų bankrotas nėra arabų tikslas, nes niekas nenori papiauti karvės, kurios pienu maitinasi. Už tat arabų valdovai tikrai ilgai pagalvos prieš duodami rimtą pretekstą karinei intervencijai.

Žinia, atitrauktai galvojant, kaip tai darė pvz. Jūrąte Statkutė de Rozales, galima lengvai įsivaizduoti reikalą karinei intervencijai, lygiai taip pat kaip 1945 metais ateities karas tarp JAV ir Sovietų Sąjungos atrodė neišvengiamas. Šiandien tai jau neatrodo būtina. Atvirkščiai daugiau argumentų yra už koegzistenciją negu karą. Svarbiausia, negalima užmiršti, kad JAV prezidentas nėra visagalis diktatorius kaip Hitleris. Atvirkščiai, Vietnamo karas ir Watergate prezidentūros prestižą nepaprastai sumažino. Iš viso, demokratinis režimas nėra tinkamas agresyviai užsienio politikai. Aišku, tol kol turima karinių pajėgų, kariniai žygiai nėra visu 100% išskirtini. Istorija moko, kad karai dažnai kildavo be būtinio reikalo. Ta galimybė nėra išskirtina ir ateityje. Tačiau kol kas atrodo, kad visi pareiškimai apie ginkluotą intervenciją yra daugiau teoriško negu praktiško pobūdžio. Jų kilimas laikytinas, ir pabrėžimas, kaip jau nurodėme pereinam numeryje, yra laikytini nervų karo dėl Izraelio sienų dalimi.

Komp. Br. Budriūno ir ponios sutikimas Adelaidėje.

A. Budrio nuotrauka

Australijos padangėje...

LIETUVIŲ DIENOS ADELAIDĖJ

ANTANAS LAUKAITIS

Mano pašto tarnyboje kaledinių atostogų, ką paprastai turi apie 75% Australijos dirbančiųjų, nėra, nes šiuo metu, jeigu neturime kokių nors streikų, yra pats sunkiausias ir daugiausiai darbo turintis laikotarpis. Kūčių dieną, 10 valandą, atsidarius pirmiesiems šalia darbovietės esantiems barams, pasibaigė ir mūsų darbas. Prasidėjo prieškalėdiniai atsisveikinimai ir šventiški, alučių aplaistomi, apmokami subuvimai. Dviems savaitėms ir aš atsisveikinau su savo bendradarbiais, nes, nors atostogų ir neturėdamas, gavau 'special leave' nes kaip gi kitaip žmogus galėtų aplankyti šiuos didžiuosius 'lietuviškus atlaides'?

Lietuvių Klube, dalyvaujant virš 300 žmonių, tarp jų ir nemažai atvykusių svečių iš Amerikos ir Kanados, pavalgėme Kūčių vakarienę ir, jau sekantį Kalėdų dieną, prasidėjo kelionė į Adelaidę, nuo Sydneyaus esančią daugiau kaip už 1000 mylių atstume. Važiavoju aš su sportininkų kontingentu, iš kurių Sydneyaus Kovo klubą Jubilie-

jinėje 25-je sporto šventėje, atstovauja 67 sportininkai. Turtingesni išskrido lėktuvais, jaunieji ir jaunesni traukiniu, gi mes gamtos mylėtojai — automobiliais. Ši kartą teko man važiuoti puikioje, pusiau sportinėje, japoniškoje mašinoje, kurios šoferis buvo mūsų lauko teniso ir golfo žaidėjas Jūrąte Petruskaitė, žinomo mūsų krepšinio ir, niekuomet nesenstančio sportininko, dr. Leono Petrusko dukra. Gan keista yra šios jaunos moters gyvenimo istorija. Prieš keturis metus baigusi Sydneyaus universitetą, ji tapo anglų kalbos ir istorijos gimnazijos mokytoja. Tėvui iš karto negavus teisės verstis savąja medicinos praktika Sydneyje, teko ilgesnį laiką gyventi ir būti gydytoju N. Gvinėjoje, kai Jūrąte turėjo gyventi ir mokintis seselių išlaikomame koledže ir vėliau universitete. Atskirta nuo viso lietuviško gyvenimo, ji buvo kone visai pamiršusi ir vaikystėje išmoktą lietuvių kalbą, kai visas lietuviškas gyvenimas pasidarė svetimas. Sužinojęs, kad ji yra gera sportininkė,

prikalbinau ją įstoti ir į mūsų lietuviškąjį sporto klubą ir tuo pačiu atstovauti mus Adelaidėje, susipažįstant ir su mūsų lietuviškuoju kultūrinio, meninio ir sportinio gyvenimu, kas jai, kaip lietuvei ir mokytojai, turėtų būti gana įdomu. Sutiko ir štai jau mes skriejame. Neapsirikau pasakodamas, kad mes skriejame, nes per visą kelionę tik keli automobiliai mus pralenkė, kai mes lėkėme tiesiog sprausminių greičiu ir laimė, kad Kalėdų švenčių metu, visi policininkai tur būt būti už karo ir neteko su jais susipažinti, o gal ir jie nebūtų pagavę šio mano 'Jet driver'io.

Pirmąją dieną, pavalgę Kalėdų vakariene viename restorane, jau Victorijos valstyje įsistojome nakvynei ir po gero poilsio, kitos dienos vakare užmušę į automobilio langą atsimušius penkis paukščius ir kone suvažinėję keletą triušų bei posumų, laimingai pasiekėme Adelaidę.

Lietuvių Namuose didžiulis judėjimas. Atvykstantieji gauna visas informacijas, nakvynių adresus ir yra pakviečiami kelionės dulkes nuplauti namų svetainėje bare. O čia jau tikra kamšatis ir, kur tik pažiūri, vis pažįstami ir pažįstami iš visų Australijos kampų. Vieni nematyti trumpesni, kiti ilgesni laiką, tačiau, nors laikas ir pakeičia mūsų išvaizdas, tačiau metų pažintis ir draugystė nėra dar išblukusi. Po kurio laiko net ranka paskausta nuo sveikinimų, kai mano bendrašeivė Jūrąte negali suprasti, kaip aš tiek daug pažįstu ir mane tiek daug žmonių pažįsta. Sakau aš jai: "Palaik, kai tu padalyvauai daugiau mūsų lietuviškame gyvenime, tai ir tau bus daug pažįstamų ir draugų".

ŠVENTĖS PRADŽIA

Visame šventės aprašyme sau į pagalbą pasikviečiau savo vyresnę kolegę solistę, muzikos mokytoją ir kritikę p. A. Gučiuvienę, kuri šiame skyrius patiekė šventėje buvusių meninių ir kultūrinių parengimų aprašymus, kai aš pats, be sportinių aprašymų, duosiu bendrą šventės vaizdą ir paskirus nutikimus.

Šventės atidarymo pradžia įvyko gruodžio 27 dieną, kai PLB pirmininkas inž. Bronius Nainys prie žuvusiųs už Lietuvą paminklo

(Nukelta { 2 psl.)

THOMAS G. MASARYKAS —
"LIAUDIES PRIEŠAS"!

RIMAS DAIGŪNAS

Buvęs nepriklausomos Čekoslovakijos kūrėjas ir pirmasis jos prezidentas Thomas G. Masarykas priklauso prie tautų laisvės apaštalo, prie laisvės čempionų. Čekoslovakijos laisvė ir valstybinė forma buvo jo kūrinys. Čekams jo vardas ir atminimas yra epochinės reikšmės vertybė. Jis buvo mokslininkas ir politikas, teoretikas ir praktikas. Jis buvo naujos ir etniniai gana margos valstybės realizacijos kūrėjas. Čekoslovakija turėtų būti kažin kaip panaši į kantoninę Šveicariją. Galima tarti, kad Čekoslovakijos kūryba turėtų inspiruoti ir Pabaltijo valstybių federacijos teoretikus. Deja, Pabaltijo tvėrimo politikai nepasiekė Masaryko pavyzdžių ir trys Pabaltijo valstybės susitvėrė atskirdamos savo teritorijas viena nuo kitos valstybės sienomis ir lokaliu separatizmu.

Būdamas čekų valstybinio suverenumo simboliu Masarykas iki šiol pavojingas Prahos prosovietiniams valdovams. Iš metų į metus vis labiau stiprėja priešmasarykinės kompanijos, pasiekdamos, savo įtūžime kurioziskų istorijos kraipymų. Mat, Masarykas niekad nesidairė į rytus, niekad nesiekė intymiesnio susitarimo su Maskva. Jis buvo vakarietis. Tai yra neatleistina nuodėmė Maskvos kartotekose.

Iki 1948 metų, kol sovietinės jėgos neužvaldė Prahos, čekų kompartija neužkabindavo didžiojo vakarietio. Jo vardas beveik šventas čekų širdyse. Bet vėliau, kada sovietinė įtaka, sovietiniais tankais paremta, pasijuto agresyviai, kada dalis vyresnės generacijos buvo sutramdyta, pasigirdo pareiškimų prieš Masarykavakarietį, kuris, "kapitalistų isakytas, kraujuose paskan-dino darbininkų streikus". Pirmasis Čekoslovakijos prezidentas pasidarė tariamos istorinėse studijose persona non grata. Priešmasarykiniai pamfletai jau nesėjų autoriams politinių nuopelnų, sovietinių valdovų malonę. Pasibaigė atsargaus

santūrumo epocha, kada kompartijos organas 'Rude Pravo' klaidinančiai skelbė žmonėms: "mes tęsiame jo darbą, nenaikiname jo nuveikių. Mes remiame humanistines Masaryko idėjas, matydami jas naujoje šviesoje".

Deja, tai buvo patikiniai ir klaidinimai, panašūs į Paleckio 'kabineto' senus patikimus, klaidinimus ir melus, kad Lietuvoje niekad nebūsią steigiami kolchozai.

Po pusantros dekados Masaryko vardo orumas raunamas iš istorijos veikalu puslapių, iš vadovėlių, iš spaudos, iš čekų širdžių. Masarykas jau pristatomas čekams, kaip trumpažiūris buržuazinis politikas, lėkštas teoretikas valstybininkas. Masarykui jau priker-gia... sąmoningų nusikaltimų prieš darbo liaudį, prieš proletariato interesus.

Stengiamasi įrodyti, kad ... Masarykas yra tikras 'liaudies priešas', nes jis nepripažino marksistinės klasių kovos teorijos ir pasisakė prieš tą teoriją.

Čekų sovietinėje istoriografijoje vyksta būdingas sovietinėms sąlygoms procesas: istorija perrašoma made in Moscow maketus. Pav. Stalinas liepdavo net iš senų paveikslų išimti Trockio figūras ir jų vieton įpiešti savąją. Taip dabar perpiešiamas ir retušuojamas Masaryko atvaizdas. Milžiniškos istorinės reikšmės figūra, koks buvo Masarykas čekų tautos istorijoje, staiga tampa mažareikšme, nepatraukli, 'smulkiaburžu-azine' ir 'imperialistinių interesų' yes-man. Masarykas, pagal dabartinę sovietinę versiją, yra ir buvo "pavyz-dinis dešinio sparno oportunistas ir revizionistas".

Savaime aišku, kad šios sovietinės defamacijos kaip tiktaai sutvirtina didžiojo tautų laisvės čempiono atmintį. Pažvelgus į niekinimo kompanijos autorius, matyti ir niekinimų siekiai. Ir dabar totalitaristams ir diktatūrininkams baisi Masaryko humanistinių idėjų

(Nukelta { 2 psl.)

PLB pirm. inž. Bronius Nainys, nuvykęs iš JAV su ekskursija į Australiją, prie žuvusiųs dėl Lietuvos laisvės paminklo padėjo gėlių vainiką. A. Budrio nuotr

Australijos Lietuvių Dienoje meno parodos atidarymas. Iš dešinės stovi V. ir A. Kazokai, svečiai iš JAV komp. Bronius Budriūnas, G. Vasiliauskiene ir kt.

A. Budrio nuotrauka

LIETUVIŲ DIENOS ADELAIDĖJE...

(Atkelta iš 1 psl.)

padėjo vainiką. Lietuvių šventės atidarymo pamaldos įvyko tą pačią dieną Lietuvių Katalikų Centre. Šias pamaldas, viduje ir lauke, tuo pačiu laiku laikė kun. A. Spurgis ir kun. P. Daukny, pritaikintą šventės pamokslą pasakant kun. A. Spurgiui. Pamaldų metu giedoją Adelaidės šv. Kazimiero lietuvių parapijos choras, kai pamaldose visi sporto klubai dalyvavo su savomis vėliavomis, ir be visų Australijos lietuvių kunigų, dalyvavo ir svečiai iš Amerikos Darbininko redakcijos tėvas dr. K. Bučmų.

Po pamaldų Katalikų Centre įvyko sportininkams ir jaunimui pietūs, kuriuos ypatingai gerai paruošė Adelaidės socialinių draugijų lietuvių moterys. Pietų metu sveikinimų linkėjimus tarė Adelaidės Vyties Sp. Klubu pirmininkas A. Skiparis, PLB pirmininkas B. Nainys, savo kalboje ypatingai džiaugdamasis, kad Australijos lietuviškas ir sportinis jaunimas yra nedingęs, bet gyvas ir gajus, šiais metais švęsdamas jau savo 25-ąją sporto šventę. Jis džiaugėsi matydamas apie 400 jaunu veidų, atvykusių iš visos Australijos dalyvauti, rungtis lietuviškoje sporto šventėje. Nuoširdų sveikinimo žodį tarė ir Australijos LB pirmininkas V. Neverauskas. Visų sporto klubų pirmininkų ir dalyvių vardu padėkos žodį tarė A. Laukaitis, prašydamas PLB pirmininką nuvežti geriausius sportinius linkėjimus visiems Amerikos ir Kanados lietuviams sportininkams, primenant jiems, kad Australijos lietuviai sportininkai tikisi anksčiau užmegstus tamprius sportinius ryšius ir toliau artimai palaikyti, tikėdamiesi ir vėl greitai susitikti ar čia Australijoje, ar būsimame Jaunimo Kongreso metu P. Amerikoje ar ir pačioje Amerikoje.

Oficialus visų Lietuvių Dienų atidarymas įvyko tą pačią dieną, vakare krepšinio stadione. Pilna didžiulė salė žiūrovų. Sportininkai savo gražioje uniformose, po savųjų klubų vėliavomis, rikiuojasi gretimoje krepšinio aikštėje.

Masarykas...

(Atkelta iš 1 psl.)

jėga. Ir dabar jie mojuoja kumščiais ties jo kapu, žaloja jo atmintį, plėšia iš viešumos jo idėjų liekanas. Istorijs teismo ši begėdystė, aišku, nepaveiks. Juk panašiai ir ok. Lietuvoje: dr. Jonas Basanavičius ir V. Kudirka irgi "smulkiaburžuazinės ideologijos diletantai", bet nei žmonės, nei istorijos teismas, dėl tų svaičiojimų nekinta. Tai yra tipingas sovietinio išūlumo pavyzdys, kova su universalesne ir pranašesne idėja.

sporto veteranus prisegdamas jiems šventės ženklus su specialiu skydu. Gražų žodį, visų sporto vetera-

nų vardu, tarė mūsų buvęs Lietuvoje ir Australijoje įžymusis sportininkas Leonas Baltrūnas, pasidžiaugdamas, kad per 25-rius metus lietuviškas sportinis gyvenimas ne tik neužgeso, bet labai išsiplėtė ir vis dar tolyn plečiasi.

Išnešus vėliavas oficialioji dalis buvo palydėta tautinių šokių grupės pasirodymu, po to sekant pirmosios šventės krepšinio ir tinklinio ir moterų rungtynėmis. Visas oficialusis šventės atidarymas, pietūs ir pamaldos bažnyčioje, buvo atlikta su didžiausiu įsijautimu, padarant tą viską labai įspūdingai, ku ypatingai gerėjosi ir mūsų svečiai iš Amerikos.

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

RN'S
3 TO 11 and 11 TO 7 SHIFTS.
Medical-Surgical floors plus
ICU.

Good salary dependent upon experience plus differential, many standard fringe benefits, plus extras.

We have grown and are growing. Start new year right. You care for our patients and we care for you. Come in or call Personnel Office.

DOCTORS GENERAL
HOSPITAL
6701 W. SUNRISE BLVD.
PLANTATION, FLA.
PHONE: 305-581-7800 (5-9)

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
MAŽEIK & EVANS
6815 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.
TRYS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
Mašinoms vieta
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PETKUS
LAI DOJIMO ISTAIGA
MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

SOVIETŲ LĖKTUVŲ TARNAUTOJAI IR KELEIVIAI TIKI Į DIEVĄ...

BRONIUS AUŠROTAS

'Human Events' savaitraštis 1974.XII.28 d. laidoje labai ilgai ir išsamiai objektyviškai straipsnyje rašo apie nūdienę Sovietų Sąjungą, jos problemas ir laimėjimus... Čia noriu supažindinti su kai kuriomis JAV žurnalistų kritiškais pastabomis, kurių kelios dešimtys 1974 m. rugsėjo mėn. buvo pakviesti į SSSR imperiją. Gana aktualiai yra aprašytos Aerofloto bėdos, su kuriomis pravartu susipažinti.

Straipsnio įžangoje žurnalistas Allan Ryskind stambiomis raidėmis primena, kad "nežiūrint šampano perpildytų taurių tostų, nuolankių šypsenų ir gražių linkėjimų sovietai tebesiekia vieno: palaidoti JAV po žeme ar vandenynse".

Tačiau vienas dalykas yra norėti ir kitas sugebėti tokiuos norus įvykdyti. Neabejoju, kad jeigu tai būtų priklausę tik nuo Politbiuro bosų, tad kapitalistiška Amerika jau senokai būtų bepūvanti po vėlinę; gi jos vietoje 'bujotų' socialistinė bolševikų kontroliuojama JAV. Didžiulė laimė, kad JAV pirmoji pasigamino tas baisias bombas ir nelaimė, kad piliečių kontroliuojama valdžia nepakluso gen. Mac Arthuro patarimui, susitvarkyti su bolševikais 1951 m.

Neabejoju, kad ne vienam Dirvos skaitytojui yra tekę skristi JAV privačių bendrovių kontroliuojamais lėktuvais. Gi iš savo asmeniškų patyrimų galiu teigti, kad tokios kelionės yra patikimos, patarnavimas puikus, lėktuvų saugumas užtikrintas ligi maksimumo. Ir nors keliau daug kartų, bet nė kartą neteko pagalvoti, kad "tai bus jau mano paskutinis pasivažinėjimas lėktuvu".

Tad idomu pasiskaityti, ką rašo Ryskind apie Sovietinį Aeroflotą. Jo nuomone nors sovietų administracija teigia, kad jų lėktuvai gali saugiai pervežti užsieniečius keleivius ir bet kurį pasaulio kampą, tačiau taip jau nėra. A. H. Ryskind, prieš išvykdamas į šią ekskursiją pirmoje galvoje perskaitė AP statistikos biuletenius, surasdamas, kad keliauti Aerofloto lėktuvais yra nesaugu. Tokia, Miss Dudley, kuri juos lydėjo į SSSR ir pažino Aerofloto mašinas, taip pat nerodė per daug entuziazmo skraidyti sovietiniais lėktuvais.

Straipsnio autorius teigia, kad nė vienas jo pažįstamų, su kuriais jam teko kalbėtis Aerofloto saugumo klausimais, nebuvo pastarojo šalininkas. Žinoma, teigia autorius, būvę džiugu sužinoti, kad Maskvon teks skristi ne Aerofloto, bet PANAM lėktuvu; tačiau nerimas nė kiek nesumažėjo patyrus, kad SSSR teritorijoje teks vis tiek naudotis Aerofloto patarnavimais. Ir tai tik todėl, kad mums buvo žinoma, jog Aerofloto saugumo duomenys namuose yra daug mokesni už Aerofloto užsienio kelionis.

Yra žinoma, kad jeigu Aerofloto lėktuvus nukrinta SSSR teritorijoje, tad žuvusių artimiausieji tegauna maždaug \$450.00, urną už muštojo pelenams sudėti ir išpėjimą: tylėti!

Kitas žurnalistas John Lof ton teigia, kad Aerofloto lėktuvų katastrofos dažnai įvyksta ne vien dėl lėktuvų blogos kokybės, bet dažnai nuo lėktuvų pilotų akrobatiškų užgaidų. Taip pav. ne kas kitas, bet laikraštis 'Komsomolskaja Pravda' aprašė įvykį, kai trys girti vyrai, skridami iš Sibiro, su simuše su kitais keleiviais sužeisdami moteris ir se-

nus keleivius. Pilotas negalėdamas trijų neklaužadų suvaldyti įsakė visiems keleiviams prisirišti sėdynėse saugumo diržais ir tada pradėjo akrobatiškus manevrus, išvesdamas girtuosius iš lygsvaros. (Prileidžiama, kad 1973 m. gegužio mėn., Paryžiuje vykusios lėktuvų parodos metu, tokiems akrobatiškiems mėginimams būvęs išstatytas TU-144, kuri neįsilaikęs subyrėjo ore.)

Autorius toliau pasakoja, kad jo pasitikėjimą Aeroflotu dar labiau sužlugdėsi vieno JAV diplomato žmona keliavusi su juo kartu į Maskvą. Ta moteris teigusi, kad Aerofloto lėktuvai kiekvieną mėnesį, SSSR skraidomose linijose, pergyvena mažiausia tris ar keturias katastrofas, apie kurias niekas nerašo jokiuose laikraščiuose! Žinoma, tai nebuvo labai padrasinančios žinios, turint galvoje, kad sekančią naktį buvo užplanuota skristi iš Maskvos į Novosibirską.

"Kai tą patį vakarą mes grįžome iš Bolšoj Teatro vaidinimo mėginau išgirsti tikrą tiesą apie Aeroflotą iš mūsų simpatiško vertėjo, Sašos. Į mano pasiteiravimą, kaip mes pasieksime Novosibirską, Saša atsakė, "Maldauk Viešpaties malonės", rašo Ryskind. Gi jeigu komunistas Saša patarė pasitikėti Dievu, tad galima suprasti, kad toks vertėjo padrasinimas nedaug

padrasinimas nedaug jam padėjęs.

"Mes privilejome išskristi 0100 val. Sulipus į lėktuvą pamatėme, kad tai buvo senas, 1960 metų gamybos propelerinis lėktuvas. Lėktuvo viduje šviesos mirkčiojo; saugumo įrengimai, kaip prisirišimo diržai buvo nudėvėti, nesimatė deguonio kaukių nei lėktuvo patarnautojų, kurios bėdos atveju galėtų patarti per kurias atsargines duris būtų galima išsivandinti iš lėktuvo. Vienas mūsų pastebėjo, kad rusai keleiviai pusgarsiai meldėsi, atsiduodami Aukščiausio valiai... Tada ir paaiškėjo, kodėl Aerofloto skraidantis personalas tiki į Dievą", rašoma straipsnyje.

Tačiau šiuo lėktuvu ekskurantams neteko skristi. Jie grįžo į laukiamą salę ir po dviejų valandų kitu lėktuvu nuskrido ir sugrįžo iš Novosibirsko.

• J. Mitkus, Lietuvos kariuomenės kūrėjas savanoris, per Detroito LB spaudos vakų Dirvai paaukojo 10 dol. Ačiū.

• J. Šiušis, Dirvos bendradarbis ir platintojas Argentinoje, atsiuntė Dirvai paremti 21 dol. Ačiū.

• L. Kronas, Lyons, Ill., atnaujindamas prenumeratą, Dirvai paremti pridėjo auką 10 dol. Ačiū.

TAUPYKITE DABAR

Pas mus. Ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekvienam skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UZ CERTIFIKATUS MOKAME:
7 3/4% — 6 metų su \$1,000, minimum.
7 1/2% — 4 metų su \$1,000, minimum.
6 3/4% — 30 mėn. su \$1,000, minimum.
6 1/2% — 1 metų su \$1,000, minimum.

VĖLIAVOS DUODAMOS NEMOKAMAI pradėjus naują taupymo sąskaitą. Gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal pasirinkimą su stovu. Kitos dovanos duodamos sąskaiton įdėjus atitinkama sumą.

SAVINGS INSURED UP TO \$40,000.00 BY F.S.I.L.C.

Saint Anthony Savings

1447 So. 49th Court • Cicero, Illinois 60650
Phone (312) 656-6330

Open Mon., 9-8; Tues., Thurs., Fri., 9-5; Sat., 9-1; Closed Wed.

Juozas Gribauskas, vedėjas

Didžiausias kailių pasirinkimas

pas vienintelį lietuvių kailininką Chicagoje

NORMANA BURŠTEINA

Tel. 263-5826
(įstaigos) ir
677-8489 (buto)

185 North Wabash Avenue 2nd Floor
Chicago, Ill. 60601

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP. O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS
ASSOCIATE EDITOR ALEKSAS LAIKONAS

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published two times a week every Wednesday and Friday by American Lithuanian Press Radio Ass'n. Viltis, Inc. • Subscription per year \$13.00 • Single copy 15 cents.

Dirva išleina trečiadieniais ir penktadieniais.

Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00 • Atskiros numerio kaina 15 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nepaisydinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

STALINO KULTO ZIGZAGAI BREŽNEVO NAUDAI

Jeigu kuris kantrus pilietis peržvelgia bimbines ir jukubkinės rašliavos leidinius Amerikoje, gauna reimerinės gamybos lapuką iš Vilniaus, netgi pavarto ir 'didžiojo brolio' spaudinius, 'publikuojamus' Maskvoj — visur siautėja rūpestingas vengimas paminėti vakarykštį 'tėvą ir mokytoją', Džiugašvili-Staliną.

Vienas po kito dabar kepmi visokių sovietinių maršalų atsiminimai. Tuose atsiminimuose mus stebina maršalų atmintis: jie atsimena netgi viršelių pavardes. Jie, tačiau, neatsimena, kad Kremliuje tupėjo Stalinas, kuris rikiavo armijas, šaudė, tuos pačius maršalus, dengė jų krūtines ordinais, statė sušaudytiems apgaulingos pagarbos paminklus. Staliną, vardo absoliučiai nėra maršalų atsiminimuose. Tokia tad yra istorinė tokių atsiminimų vertė.

Atsigrįždami į skurdų ok. Lietuvos literatūrą pasauliui, matome tiesiog panišką Staliną vardo paminėjimo baimę. Pastaraisiais mėnesiais Maskvai pavedus, siautėjo Salomėjos Nėries minėjimų karštligė. Mat, jeigu ši chameleonė, pilnavidurė istorinės lietuviškos nepriklausomybės idėjos išdavikė, būtų buvęs gyvas, jai šiomis dienomis sukaktų 75 metai! Tokia keista dingstimi literatūriniai kvilingai privertė visuomenę minėti Salomėjos Bačinskaitės-Bučienės tariamą, dirbtinai sudurtytą jubiliejų. Užsieni jau pasiekė 'Pergalė', 'Literatūra ir menas' ir kiti periodiniai leidiniai, kurių puslapiuose išdėstytos pagarbos litanijos autorei, pagarsėjusiai savo 'Ode Stalinui'. Tą eiliuotą, kiekvienam laisvės aplogetui poetui gėdingiausią savo padlaižavimu dalyką, Bačinskaitė-Bučienė deklamavo Stalinui, Lietuvos išdavimo proga. Kiekvienas žino tą nieksingą istoriją. Žino dargi riebūs, purvinai: už tą, Pozdniakovo užsakytą litanią Stalinui, poetė gavo kuo brangiausius kailinius! Matyt ir Pozdniakovas netikėjo kad Staliną saulė pakanamai šildys kvailutę poetę Petrašiūnų namelyje.

Dabar Salomėja Nėris kelia ir padanges už jos odes 'raudonarmiečiams'. Visokie eilėraščiai, kaip 'Mano eilini', 'Kovos broliu' ir kt. užima pirmą vietą jai rašomuose panegirikuose. Bet nė su žvake nerasi fakto ir teksto — jos 'Odės Stalinui'. Tokios tad vertės yra visos tos literatūrinės 'studijos', kurias gamina sovietiniai 'literatūros kritikai'. Tai spekuliacija maskviniais įsakais, šuleriavimas su Maskvos įgeidžiais.

'Kryptingasis' poetas A. Jonynas šiais metais gavo premiją už savo labai jau 'kryptingų ir pilietišku' eilėraščių rinkinį. Apie A. Jonyną, ta proga, platokai ten rašė. Tačiau jo 'kūrybinėje biografijoje' pradingo, kaip nuplautos faktas, kadaise įtvirtinęs jį literatū-

aukštybėse. Tai buvo 1953 metais parašytas (kartu su poetu J. Macevičiumi) 'Laiškas Vadui'. Tame laiške 'tėvas ir mokytojas' buvo pristatytas kaip žmonijos reikalas tvarkantis mesijas. Dabar gi tų poetų 'kūrybinėse biografijose' to 'Laiško Vadui' nėra. Faktas išgrandytas, 'laiško' kaip nebūta!

Tokių pavyzdžių daug. Knibždėte knibžda tokių istorijos falsifikatų memuaruose, rašte, 'studijose'. Net Justas Paleckis savo memuaruose, kur vaizduoja savo išgyvenimus karo metu, vis greta Kramliaus, 'užmiršta', kad tame Kremliuje caravo Stalinas. J. Paleckio atsiminimuose iš karo meto nėra Staliną vardo. Visas įvykių srautas sruveno savo keliu. Visą matė Justas, tik tai Staliną tada nematė! Ir besigirdamas kadaise ok. Lietuvon parvežta saule, tada jis vadino ją 'Staliną saule', dabar jis ją perkrikštijo ir vadina 'Komunizmo saule'!

Kodėl gi toks kurjozas su tuo Stalinu? Kodėl bodisi jo vardu? Vengia jį minėti? Juk Staliną teroro metodais ir dabar tebesilaiko sovietinė karalystė.

Staliną šešėlis varžo vienpatystės struktūrą. Nikitai reikėjo degraduoti Staliną su tikslu tapti figūra, perso-

Tokie mūsų poeto Ksavero Vanagėlio žodžiai, skaityti per I-ji lietuvių moterų suvažiavimą 1907 m., rugsėjo 23-24 dienomis Kaune, ilgai skambėjo po visą Lietuvą ir moterų visomis jėgomis stengėsi bent mažiausia dalimi jų reikšmę įprasmiti savyje. Įsidėmėtina tai, kad to laikotarpio lietuvių moterų tarpe buvo labai maža inteligencijų, todėl suvažiavimas nebuvo gausus, bet jį kvietimą organizuoti, atsiliepė moterys iš visų Lietuvos kampų ir jame svarstyti klausimai bei nutarimai prigijo daugumos lietuvių moterų širdyse. Tai buvo pilnas vilties lietuvių tautos moterų balsas.

To suvažiavimo nustatytomis gairėmis lietuvių moterys ėjo prieškariniais ir I-jo karo laikais. Į nepriklausomos Lietuvos valstybės gyvenimą jos įžengė teisiu ir vertybiniu atžvilgiu kaip pilnateisės pilietės. Sa-

na grata. To pat reikia dabar Brežnevui. Staliną jis liepė užtylėti, pasmerkti nežiniai. Lygiai taip pat, kaip Nikita Staliną iškeikė iš kompartijos suvažiavimo tribūnos. Ir Nikita, ir Brežnevas nesmerkia Staliną politikos, bet Staliną šešėlis trukdo jiems jaustis savo Kremliuje tikrais viešpatais. Tokiais jie nori būti. Juk jau dabar, Brežnevo valandinių kalbų tekstuose randame bent porą tuzinų pastabų: aplodismentai, ovacijos, pritrimo šurmuly, visi atsistoja ir skanduoja Brežnevo vardą, griausmingi plojimai...

Tie padlaižavimo faktai rodo, kad reikia patylinėti su Stalinu. Į jo sostą skuba Brežnevas.

Tokių būdų, mažame maštelyje, ta politika atsišviečia bimbineje ir jukubkinėje rašliavoje, reimeriniam sašlavynė ir visokiame 'studijose' bei 'memuaruose'

LIETUVIŲ MOTERŲ BALSAS

EMILIJA ČEKIENĖ

vo pastangomis jos išvarė gilią visuomeninio ir tautinio darbo vagą. Laikas yra išbandęs ir irodęs jų darbo kryptį ir veiklos vertę, kai buvo viešai pripažinta ir pasidžiaugta 1937 metais gruodžio 10-12 dienomis Kaune, jau nepriklausomoje tėvynėje įvykusiam kitame moterų suvažiavime, kur buvo paminėta 30 metų suakutis nuo I-jo. Šitą jau organizavo komitetas iš visų tuo metu Lietuvoje veikusių moterų organizacijų atstovų, virš 40 org-jų ir jis buvo gausus dalyvių skaičium, virš tūkstančio, na ir turtingas programa. Jis iš naujo sujungė moteris ir priminė, kad jų paskirtis per 30 metų nepasikeitė pilna to žodžio prasme, kai kuriais atvejais veikla palengvėjo, kai kuriose srityse gyvenimas inėšė naujų uždavinių.

Didelio dėmesio vertas anų moterų sugebėjimas bendradarbiauti statant bendruosius tautos ir lietuvių moters reikalus aukščiau savo srovinių ar kitokių asmeninių įsitikinimų, mokėjimas derinti įvairių nusiostatymų nuomones, kai kelia mi bendrieji siekimai.

Ne tik pačios moterys, bet ir daug žymių asmenybių net bandė įrodinėti, kad pasaulis atgims tik per moterį, kad jos gali labai daug padaryti moraliniam pasaulio atgimimui, jei pilnai stengsis suprasti savo paskirtį šeimai ir tas pareigas mokes derinti su visuomeninio darbo pareigomis.

Tik ta tauta yra tauri, kuri turi skaisčią ir taurią moterį, tvirtino mūsų didysis mintytojas Vydūnas (N. Vaidilutė, nr. 2. 1937). Tuo pat metu Prahėje išleistam savitraštyje 'Pestry Tyden' kovo 20 d. buvo plačiai aprašytos moterų korespondento, lankiusio Lietuvą: "Be lietuvių moters vidujinės jėgos nebūtų išlikusi lietuvių tauta: Paprasta moteris išlaikė tautoje jos vertybes. Sunkiausios priespaudos laiku nenutilo joje tautiškos dainos, kuriose atspindi lietuvių vargus ir džiaugsmus, apdainuojamos sodybos, laukai, dangus ir žemė ir kiekvienas sutvėrimas. Lietuva neturėjo išmokslintos inteligentijos, bet padarė didelę pažangą, kurioje didelį vaidmenį suvaidino lietuvių moteris..."

Šiandien visi ir visuose kraštuose pripažįsta, kad moterų organizuotumas rodo visos tautos organizuotumo laipsnį, kurį pasiekusi lietuvių dešimtmečiais išlaikė būdama kantri tautinė dvasios saugotoja. Ji savo pareigas garbingai atliko draudžiamaisiais laikais ir kovose už laisvę, nei kiek neapleisdama savo paskirties šeimoje. Todėl bendrąjį lietuvių moters charakterį istorikai turėtų vien teigiamai apibūdinti palikti ateities kartoms, nežiūrinta kaip smulkmeniškai jį nagrinėti.

Kitomis kalbomis randame daug įvairių moters charakterio žymių apibūdinimų, iš kurių ne vienas ir lietuviui pritaikomas, bet apie tai kita kartą.

Po aukščiau minėto 1937 m. moterų suvažiavimo, Lietuvą vėl netrukus užgėlė okupacijų nelaimės, kurių neigiamos pasekės ir kančia daugiausia teko pakelti lietuvių moteriai ligi šių dienų tą junga ir skurdą sunkiai, bet garbingai tebenešančiai tėvynėje ir Sibire. Garbingai, nes okupantas didžiausiu priešu laiko moteris — motinas, kurios nedaleidžia savo vaikų auginti komunistinėje dvasioje, būdamas daug tvirtesnės religijos už vyrus. Šio laikotarpio lietu-

vės moters vargą išsamiai yra nušvietę, tų skausmų

Grupė dalyvių ALTS-gos Los Angeles skyriaus šventėje. Iš kairės sėdi: sol. J. Čekanauskienė, skyriaus pirm. inž. A. Mažeika, V. Čekanauskas ir skyr. vicepirm. J. Petronis.

ALT S-gos Los Angeles skyriaus 25 metų sukaktis

25 metų sukaktis įvairiais atvejais gali būti visokeriopai vertinama. Ne visos gyvenimo verbybės yra matuojamos jų kiekybe ar senu. Ne paskirų organizacijų metų skaičius, padėtas ant tautos svarstyklių nusveria, bet tų metų laikotarpio atlikti darbai, organizacijos narių ištistos rankos ir atvertos širdys Tautai ir Tėvynei nulemia.

1974 m. gruodžio mėn. 8 d. kaip tik ir buvo iškilmingai paminėta vienos iš veikliausių Kalifornijoje organizacijų — Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Los Angeles skyriaus 25-rių metų sukaktis.

Iškilmes Tautiniuose Na muose pradėjo skyr. pirm. inž. Antanas Mažeika. Sugiedojus Tautos himną, jis savo trumpoje atidarymo kalboje nurodė, kad Tautinė S-ga visada laikėsi lietuviškai patriotinės vidurio linijos ir nuosirdžiai bendradarbiavo ir talkininkavo visuose lietuviškuose darbuose. Iškilmėms vadovauti pakvietė agr. Bronių Dūdą. Susikaupimo minute pagerbus anapilin iškeliavusius skyriaus narius, vienas iš skyriaus steigėjų Dr. Petras Pamataitis nuodugnai ir nuosekliai parengtame pranešime davė pilną ir vispusišką ALTS-gos skyriaus 25-rių metų veiklos apybraižą. Ne vien tik Sąjungos tikslai ir priemonės byloja apie jos veiklą ir nuopelnus, bet taip pat jos narių aktyvus ir našus dalyvavimus visuomeninėje, kultūrinėje ir politinėje veikloje. Ir taip, anot Dr. P. Pamataičio, per 25 metus, nuo pat ALTS skyr. įsisteigimo, iki pat šios dienos, Tautinės Sąjungos ar jos narių iniciatyva gyvai reiškesi visose srityse. Buvo įsteigta pirmoji lietuviška radijo valandėlė ir jai vadovauta per 15 metų, aktyviai dalyvauta, suorganizuojant LB-nės Los Angeles, San Francisco ir kt. apylinkes, o ilgametis ALTS sk. pirm. A. Mažeika jau kelintą kartą išrenkamas į LB Tarybą, įsteigti Tautiniai Namai, kurie kasmet vis auga ir stiprėja, įkurtas Kredito Kooperatyvas, nuo pat pirmos dienos aktyviai dalyvaujama ALT, remta JAV kongrese rezoliucijų pravedimas, aktyviai dalyvauta protesto ir kt. mitinguose, gausiai ir duosniai paremti jaunimo užsimojimai, didelės sumos pinigų sutelkta Lietuvos laisvinimo kultūriniam reikalams, su- rengta kelių autorių ir jų veikalų pristatymai ir t.t. Tai vis nevystantys žiedai

kelia laimingai perėjusios, B. Armonienė, Tautvaišienė, S. Rūkienė ir k.

Varginga, iš tėvynės išbuktos moters kelią praėjusi, bet laisvę gyvenanti liko išsivijęs lietuvi. Ką ji atliko ir ką pamiršo? (Bus daugiau)

puošnioje Tautinės S-gos gėlių puokštėje.

Sveikinimus pradėjo gen. konsulas Dr. J. Bielskis, pabrėždamas, kad Tautinei S-gai visada pavykdavo sutelkti visus lietuvių bendram reikalui ir jam pačiam asmeniškai visada buvo ir tebėra malonu su ja kartu dirbti Lietuvos labui. A.L. Tarybos sk. vardu sveikinimo žodį tarė jos pirm. inž. V. Čekanauskas, pasidžiaugdamas, kad Tautinė S-ga, ypač jos atstovė ALT Vanda Mažeikienė, buvo visada didžiausi ALTS ramščiai ir apgailėstavo, kad V. Mažeikienė sunegalavus, ji negalėtų šioje šventėje dalyvauti, o pirmininkaujantio Br. Dūdos papildymu, ją šiaandien čia atstovauja josios atsiustos gėlės. Toliau sveikino Tautinių Namų vardu — Ed. Balceris, birutiniukų — A. Dūdienė, skautų — J. Pažėra, žurnalistų — prof. J. Kupronis, ramovėnų — A. Mironas, LB Los Angeles apyl. ir Jaunimo Ansamblio — O. Razutienė. Raštu — ALTS-gos pirm. E. Čekienė, prel. J. Kučingis, Balfo — V. Pažiūra, LB Vakarų Apyg. — J. Žmuidzinas, LB Bičiulių — A. Raulinaitis.

Visų organizacijų atstovų sveikinimuose tikrai, bent kartą, pajutai ne oficialią kurtuaziją, bet jautrų ir nuoširdų lietuvišką atvirumą ir pagarbą nusipelnusiems.

Be jūsų ALTS-ga ir jūsų veiklių narių, mūsų lietuviškų darbų dirvonų didelė ir labai didelė dalis būtų apžėlusi. Jūsų rankų, talkos ir širdies, purenant tuos dirvonus, ir ateityje laukia lietuviškų darbų barai.

Iškilmingą jubiliejinę šventę užbaigė skyr. pirm. A. Mažeika, pakviesdamas visus dalyvius vaišiui. (eb)

Wanted 1st Class Skilled
(2) AUTOMATIC SCREW
MACHINE
SET UP

Must be experienced on Bar and
Chuck.
1st or 2nd Shift
Apply in Person

TYLOK NOTTINGHAM CO.
19400 Nottingham Rd.
Cleveland, Ohio (5-7)

WANTED AT ONCE
1ST CLESS SKILLED
BLACKSMITH

Must have previous experience
and forging experience helpful.
Good hourly rate and fringe
benefits.

Anyone interester should apply
after Jan. 1st, 1975.

CLARK EQUIPMENT CO.
1300 Falahee
Jackson, Mich.

An Equal Opportunity Employer
(5-10)

DIRVOS NOVELĖS 1975 METŲ KONKURSAS

Premija \$600.00

Rankraščius įteikti iki

1975 m. birželio 15 d.

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės ilgis neribojamas.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiui įteikti data: 1975 metų birželio 15 d.

ADRESAS. RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkursas, P. O. Box 03206, Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slapyvardžiu. Tas pats slapyvardžius užrašomas ant pridėdama voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavarde, adresu ir telefono numeriu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimejus — neatplėšti.

SĄLYGOS. Laimėjusiam autoriui bus įteikta 600 dolerių premija. Konkurso skelbėjas turi teisę premijuotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI grąžinami jų autoriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA paprasta balsų dauguma sprendžia, kas premijuotina ir kas rekomenduotina spausdinti. Jeigu komisija nuspręstų, kad nė viena jai pateikta novelė nepremijuotina, premija tais metais neskiriama ir perkeliama į ateinančius metus.

Mecenatas — SIMAS KAŠELIONIS.

ANTANAS SMETONA – PIRMASIS LIETUVOS PREZIDENTAS

(2)

ALGIRDAS BUDRECKIS

NEDARYKIME MEŠKOS PATARNAVIMŲ

DR. ANTANAS BUTKUS

Besiruošdamas vykti į Londoną, gavo iš Lietuvos Tarybos prezidiumo telegramą, kviečiančią skubiai grįžti į Lietuvą. Jį lydėjo Jurgis Savickis, pirmasis Lietuvos atstovas Danijoje. Kopenhagoje stovėjusios anglų laivyno eskadros vadas mieliai sutiko Lietuvos Valstybės Tarybos pirmininką perkeldinti iš Kopenhagos į Liepoją kariniu laivu. Liepojoje Smetona pateko į Mažąją Lietuvą, į Tilžę, kol susidarė galimybės traukiniu atvykti į Kauną. Balandžio mėn. 1 d. Antanas Smetona grįžta Kaunan, kur randa nemažą iširimą.

Stai kaip biografas Aleksandras Merkelis apibūdina Smetonos grįžimą į Kauną: "Kauno stotyje Valstybės tarybos pirmininką A. Smetoną pasitiko Valstybės tarybos ir laikinosios vyriausybės nariai, vyriausiojo štabo karininkai, prancūzų karinė misija ir koks šimtas žmonių. Kariniam orkestrui sugrojus sutiktuvių maršą, A. Smetona pasisveikino su išrikiuota kareivių garbės sargybos kuopa. Jau per iškilmingas sutiktuves A. Smetona sužinojo, kad Vals-tybės taryba yra numačiusi jį rinkti Valstybės prezidentu. Jis paprašė kelių dienų pagalvoti. Teigiamai jam atsakius, balandžio 4 d. Valstybės taryba A. Smetoną išrinko pirmuoju Lietuvos valstybės prezidentu. Rytotą dieną jis iškilmingai prisiekė laikinajai Lietuvos konstitucijai". (Antanas Smetona, New York. 1964, psl. 224).

Naujai išrinktam prezidentui nepatiko kivrčias tarp vyriausybės (ministerių kabineto) ir Valstybės tarybos dėl vyresniškumo. Smetona buvo vieningo, darnaus darbo šalininkas. A. Smetona buvo stiprios valdžios šalininkas. Stipri valdžia, jo manymu, buvo vieninga, vadovaujama patyrusio autoriteto. Nesutarimai tarp Ministerių Kabineto ir Vals-tybės Tarybos negalėjo sukurti stiprios valdžios.

Valstybės prezidentui Smetonai reikėjo bent reprezentatyvaus namo. Mat,

tuo metu Kaune buvo sunku rasti butus. Ministerių Kabinetas, Valstybės Taryba, Valstybės išdas, finansų ir vidaus reikalų ministerijos buvo įsikūrusios Maironio ir Donelaičio gatvių sankryžos pastate. Daugumas kitų įstaigų laikinai prisiglaudė privačiuose namuose. Iške- liavęs užsienin grafą Tiš-kevičius Smetonai perleido savo namą, Laisvės alėjos ir Vytauto prospekto kampe. Po pusmečio, atstaičius buvusius Kauno gubernatoriaus rūmus, į juos persikėlė A. Smetona. Su juo persikėlė ir buvusieji grafo Tiš-kevičiaus tarnai.

Jis prezidentavo tarp 1919 m. balandžio 4 d. ir 1920 m. birželio 19 d. Reiškia, prezidento pareigas Smetona ėjo metus ir pusantro mėnesio. Tai buvo kritiškiausias laikotarpis jau nutęs Respublikos istorijoje. Suminint bene reikšmingiausius įvykius, gaunasi Pre- zidento Smetonos atsakin- go vaidmens vaizdas: 1919 metais: kovo 19 d. Kaunan atvyksta prancūzų karinė misija. Balandžio 6 d. pirmas anglų atstovas Grant- Watson atvyksta Kaunan. Balandžio 20 d. pirmasis ang Balandžio 20 d. lenkai užima vilnių. Birželio 26 d. Antan- tės nustato pirmąją demar- kacijos liniją tarp lietuvių ir lenkų. Liepos 11 d. vokiečių kareiviai evakuoja Kauną. Liepos 26 d. vadinama "Fo- šo linija" pravesta tarp li- etuvių ir lenkų. Rugpiučio 26 d. POW arba lenkų są- mokslas susektas Kaune. Rugšėjo 23 d. Anglija sutei- kė Lietuvai de facto pripa- žinimą. Lapkričio 21-23 d.d. lietuviai sumušė bermonti- ninkus ties Radviliškiu. Gruodžio 8 d. Taikos konfe- rencija Paryžiuje nustato vadinamą Kurzono liniją. Gruodžio 15 d. paskutinie- ji vokiečių kariniai daliniai apleidžia Lietuvą. 1920 me- tais: sausio 17-23 d.d. Hel- sinkyje įvyksta pirmoji Pa- baltijo valstybių konferen- cija. Vasario 21-22 d.d. Kau- no igulos karių sukilimas. Kovo 20 d. klapėdėčių atstovai kooptuojami į Vals- tybės tarybą. Balandžio 14-

15 d.d. įvyksta rinkimai Steigiamajai seimui. Gegužės 7 d. pradėtos taikos derybos su Tarybų Rusija.

Tą pačią balandžio 4 d. Prezidentas Smetona pa- kvietė Mykolą Sleževičių sudaryti ketvirtąjį ministe- rijos kabinetą. Sleževičius su- darė vyriausybę plačiais par- tijų koalicijos pagrindais. Smetona balandžio 12 d. pa- virtino šios sudėties kabi- netą: ministeris pirminin- kas – Mykolas Sleževičius (liaudininkas), vidaus rei- kalų ministeris – Petras Leonas (sandarietis), kra- što apsaugos min. – Antanas Merkys (pažangietis), žemės ūkio ir valstybės turtų min. – Aleksandras Stul- ginskis (krikščionis demo- kratas), finansų min. – Jo- nas Vileišis (liaudininkas), prekybos ir pramonės min. – Jonas Šimkus (nepartinis), teisingumo min. – Liudas Noreika (pažangietis), švie- timo min. – Juozas Tūbe- lis (pažangietis), susisiekimo min. – Valdemaras Čarnec- kis (krikščionis demokratas ir valstybės kontrolierius – Justinas Zubrickis (nepar- tinis).

Bet ir po tokių pozity- vių pakeitimų valdžioje An- tantė dar vis susilaikė nuo pripažinimo. Tačiau Santar- vės karinių misijų atvyki- mas Kaunan ir pažadai nu- imti blokadą sukėlė lietu- vių ūpą. Lietuvos valdžioj kilo viltys, jog daugiau ne- reikės atsidėti ant vokiečių. Lietuvos kariuomenė forma- vosi.

Antanas Smetona ir Sle- ževičius turėjo skirtingas pažiūras į politinius klau- simus ir niekad nebuvo artimi viens kitam, 1919 m. pusė- je jų veikla buvo darni. Sleževičius, kaip ministeris pirmininkas, kasdien atsi- lankė pas prezidentą aptar- ti svarbiausius valstybės reikalus. Buvo daug bėdų, kurios reikalavė reikalavo bendradarbiavimo. Svar- biausias klausimas buvo rau- donosios armijos pašalini-

Per keletą paskutinių me- tų Naujienų vedamuosiuose užtikdavau ir savo pavarde linksniuojant. Vienam jų bu- vau giriamas, kitam peikia- mas, trečiam guodžiamas. Š.m. sausio 9-tos dienos ve- damajame vėl užkliuvau. Ši kartą redaktorius bando man prikišti, kad "leidausi pamokomas mokytojo St. Barzduko". Tiesa, to aiškiai ir nepasako, o leidžia skaity- tojui pačiam tai tarp eilučių išskaičiuoti. Toks 'tarp eilučių' stilius Naujienų redakto- riams gana įprastas. Jie tik iš kitų reikalauja aiškumo ir dalykiškumo. Gi patys, nelyginant, kaip per grubų gruodą ratais riščia važiuo- ja. Per tokių jų sukeltą triukšmą dažnai sunku su- prasti apie ką jie kalba ir dar sunkiau sužinoti, ką nori pasakyti...

Taip atsitiko ir pastara- jame Naujienų vedamajame. Jame tarp kitko cituoja- ma dalis JAV LB pirm. J. Gailos pranešimo. Ten p. Gai- la aiškina apie JAV LB va- dovybės pastangas tartis su Amerikos Lietuvių Tarybos pirm. dr. K. Bobeliu dėl abiejų organizacijų tarpusa- vio santykių sunormavimo. Pasitarimų pagrindu p. Gai- la sakosi siūlęs svarstyti tarp kitų klausimų ir dr. A. Butkaus projektą.

Naujienų redaktoriui toks staigus, kad ir užvėluotas JAV LB vadovybės mano projektui pritarimas labai nepatiko. Jis gal ir net ne- nori, kad ALT su JAV Lie- tuvių Bendruomene susitar- tų. (Susitarimo atveju Nau- jienų redaktoriai gal bijosi nustoti tiek daug medžia- gos jų stiliaus vedamie- siams.) Tą savo nepasiten- kinimą viešai negi pasaky- si. Juoba, kad ir šio vedamo- jo antgalvis taip patriotiniai- skambus: "Vieningam dar- bui reikalinga vieningų tiks- lų"...

mas iš Lietuvos. Bolševikų karinės pajėgos jau buvo užėmusios beveik pusę Lie- tuvos.

(Bus daugiau)

Mano kadaise pasiūlyta projektą Naujienų redakto- riui dalykiškai sukritikuoti gal ir neįstengia. Geresnio pasiūlyti, matomai, neturi. Tad, vietoje gilinesi ką aš susitarimo pagrindą siū- liau, lieja švelnų apmaudą man asmeniškai, prikašio- dami, kad "mokausi iš moky- tojo St. Barzduko".

Tvirtindami, kad St. B. pritarė mano projektui, Nau- jienų redaktoriai sąmonin- gai prasišlenkė su tiesa. Jų žurnalistinė etika, atrodo, ta- jiems leidžia. Sakau, sąmo- ningai prasišlenkė su tiesa, nes žinau, kad, man projektą pristatant jie patys girdė- jo p. St.B. pareiškimą, kad jis tam projektui ne tik nepritarė, bet ir su juo nesu- tiko. (St. B. manė, kad or- ganizacijų atstovus JAV LB Tarybon įsileisti nereikia). Naujienų redaktoriai daly- vavo Tabor Farmoje tuome- tinės PLB valdybos suauk- tuos Bendruomenės, Spau- dos ir Radijo darbuotojų pa- sitarimuose, kuriuose aš šį projektą net du metus iš ei- lės esu pristatęs. Jie taip pat girdėjo ir St. B. komenta- rus. Tą projektą buvau ir Dirvos puslapiuose paskel- bęs ir p. St. B. jį komenta- vo Pasaulio Lietuvoje...

Toliau šiame vedamajame Naujienų redaktoriai tvirtina, kad "Jam (atseit man) labai gerai buvo žino- mas p. Barzduko noras vis- us lietuvius apjungti po Bendruomenės šydu ir iš- aukštybių išakinėti." Pasta- ram sakinyje yra du teigi- mi. Dėl pirmojo, manau, nei p. Barzdukas, nei aš ne- signiėysime. Pagaliau ap- jungti visus lietuvius vien- non Bendruomenės siekė ir VLIKas, paskelbdamas Lie- tuvių Chartą. Skaitą save patrijotais lietuviams, tam neturėtų ir Naujienų redak- toriai priešintis...

Kas liečia antrąjį šio saki- nio tvirtinimą – norą iš auk- stybių išakinėti, tai, mano projektą priėmus ir įgyven- dinus, kitiems išakinėti bū- tų daug mažiau galimybių bet kokiam išsišokėliui. Visa to projekto esmė – tai laisvanoriškas visų JAV Lie- tuvių pajėgų apjungimas

pagrindiniams mūsų tiks- lams: lietuvių išlaikymui ir pastangoms Lietuvai lais- vę atgauti.

Nesinorėtų tikėti, kad Naujienų redaktoriai šį ma- no projektą sąmoningai iš- kraipytų. Jie greičiausiai nesuprato, nes neįsigilino. Tuo dar kartą ji trumpai pakartosiu.

Tarp ALT ir JAV LB ne- susipratimams ir darbe ly- giagretiškumui išvengti, bei glaudesnį bendradarbiavimą išvystyti, siūliau:

1. Praplėsti JAV LB Ta- rybą. Jon, šalia dabartinių būdu renkamu atstovų, kvieisti ir "Centrinių Orga- nizacijų" delegatus. Šių or- ganizacijų ir jų atstovų skaičių nustato ALT ir JAV LB vadovybės sutartinai. Organizacijų delegatus renka- taų organizacijų nariu dauguma.

2. Taip praplėsta JAV Lie- tuvių Taryba ar Seimas tu- rėtų praplėsti ir savo Pre- zidiumą. Dalis jų galėtų būti renkami iš visuotinu būdu renkamu Tarybos atstovų, dalis – iš ALT sudaran- čių organizacijų delegatų.

3. Vykdomasis organas galėtų būti padalintas į dvi pagrindines sritis: švietimo- kultūros ir politinę-visuome- ninę.

Dabartinė JAV LB Cent- ro valdyba galėtų ir toliau rūpintis pirmąja sritimi, o ALT – antrąja sritimi. Specialistų ir darbo rankų abi šios organizacijos galė- tų semtis ir iš organizacijų narių ir iš organizacijoms nepriklausančių lietuvių. Abi jos būtų atsakingos pir- mam paragrafe numatytu būdu praplėstai Tarybai ar Seimui.

4. Periferijose panašiu bū- du galėtų būti tvarkomi vie- tiniai lietuvių reikalai.

Šie paragrafuose išdė- tyti punktai nėra detalizuoti. Detales išdirbti labai leng- va. Jų čia nededu, nenorė- damas apsunkinti susitari- mų pirmuosius žingsnius. Tie susitarimai tai ALT ir JAV LB vadovybių kompe- tencijoje.

Susitarimo darbui pa- lengvinti būtų labai svarbu (Nukelta į 5 psl.)

IŠ PRAEITIES PRISIMINIMŲ... (2)

IEŠKOM 'JUDOŠIŲ'...

KAZIMIERAS MAŽONAS

Bet čia sutiko mane ne- laukta klišutis. Prie man duo- to pabėgėlių sąrašo komite- tas buvo prijungęs ir mažą sąrašą vilniečių, pavadintą "Vilniaus miesto valdininkų sąrašas". Tą perskaitęs Kap- sukas tuoj suskliautė ausis. "Na, o čia kas?" Ištraukęs iš stalčiaus du mėlynais vir- šeliais mokyklinius sąsiuvi- nis su užrašais "Judošių maišas" ir paaiškino man, kad Lietuvon grįžus kai ku- riuos šituose sąrašuose (mai- še) išvardintus asmenis tek- sią nutildyti ar patalpinti saugioj vietoj už groty. Šitie ju žodžiai kaip tai nesu- derino su jo taikia ir šven- tadieniškai nusiteikusia iš- vaizda. Pasiraukęs judošių maiše ir nesuradęs nei vieno mano sąrašo išvardin- to, dar nepasitenkino. Są- rašus pasilikęs pas save pra- šė ateiti sekančią dieną.

Sekančią dieną kaip ir paprastai Kapsuką pama- čiau besimaišantį tarp žmo- nių salėje. Mane pastebė- jęs tuoj pristatė jauną dar- studento uniformoj žmogų,

būtent Vaclovą Biržišką šios įstaigos tarnautoją, pa- vesdamas mudviem patik- rinti minimą Vilniečių są- rašą Vilniaus generalgu- bernatūros archyvuose. Šias gen-gubernatūros sudėtinį jė- jo trys lietuviškos guberni- jos, būtent Vilniaus, Kau- no ir Suvalkų, kurių evakuo- ti archyvai buvo sukrauti didelio gyvenamo namo rū- syje prie vieno iš gražių- jų Maskvos bulvarų ir jei- neklystu – Srietensko. Bul- varu einant tą gražią rug- piučio dieną, stebėjau savo palydovą. V. Biržišką darė nuvargusio, ligoto, ar ką tik iš ligoninės grįžusio įspūdį. Vis šluostė prakaitą ir daž- nai dėl jo nuovargio tek- davo lėinti žingsnius.

Archyvą radome suver- sų didžiuliamė drėgname ir tamsiame rūsyje, vienoje krūvoje net iki lubų. Dar- bas atrodė beviltiškas. V. Biržišką nors ir komisariato tarnautojas nerodė intereso raustis po tą krūvą dokumen- tų ir knygu, o aš dar mažiau

buvau linkęs ieškoti tų 'ra- ganų'. Tos krūvos paviršiu- je netikėtai Biržišką paste- bėjo storą knygą užvardin- tą 'Spravečnaja knyga Vi- lenskoj guberni. 1914 goda'. Kiekvienais metais guberna- tūros išleisdavo informaci- nę knygą kurioj buvo nuro- domos visos gubernijoj vei- kiančios valdiškos bei priva- čios įstaigos ir jų žymes- nieji tarnautojai. Čia mūsų rastos knygos skyrių, kur išvardintos policijos įstaigos ir jų tarnautojai, pastebėta, kad vienas iš mano sąrašė esančių asmenų yra buvęs Vilniaus vienos nuovados viršininku (pristavu). V. Bir- žiškai atžymėjus sąrašė tuo ir baigėsi visas patikrini- mas. V. Biržišką sakėsi ne- sijaučias gerai, prašė su są- rašu mane vieną grįžti kom- isariatan.

Sugražinęs atžymėtą są- rašą, nudžiuginau Kapsu- ką, kuris patenkintas ir ran- kas trindamas kartojo kad mudvieji žygis apsimokė- jes. Išbraukęs iš sąrašo 'pristavo' vardą ir atžymė- jęs 'judošių maiše' visus są- rašus pasirašė ir pats uždė- jo reikalingas antspaudas. Kaip savo žmogus ir pati- kimas bent tuo laiku komu- nistas, nebuvo reikalingas 'angelo sargo' priežiūros.

Slegiantį įspūdį darė kabi- netan išliaužusi žmogysta,

kuris stuburkaulį lankstyda- mas nužemintai Kapsukui, savo viršininkui, raporta- vo kiek maišų propagandi- nės literatūros išsiusta Lie- tuvon. Mane stebino tas nesuprantamas skirtumas tarp Kapsuko paprasumo ir vergiškumo persunkto el- gesio jo atžvilgiu šios įstai- gos tarnautojo. Tas mizer- nas žmogus, aiškiai partie- tis, matomai jau gerai žino- jo apie neribotą komisarų galybę. Ir keistai skambėjo to žmogaus kreipimasis į sa- vo viršininką žodžiu 'drau- gas'. Žodžio draugo pras- mę suprantame kaip nuošir- daus artimumo, sentimento pajutimą, pasitikėjimą, ku- ris dažnai atveria mintis ir širdį. Pas komunistus ši- tas žodis neturi draugiško- mo elementu, jis beprasmis, nors tikro draugiškumo ja- me nei žymių nei pėdsakų nesurasi. Daug pavyzdžių matėme kaip tie 'draugai' viens kitą draskė ir naikino.

Kapsukas buvo gana iš- kalbus, todėl matomai ieško- damas pasikalbėjimo mane kiek sulaukė. Po valandė- lės atsipašęs pakilau eiti. Drauge ir jis apleido kabine- tą ir išėjome į salę. Aiškiai matėsi, kad agitatoriaus propagandisto rolėje minio- je jis jautėsi savaime lais- viau negu kabinete.

Keletos dienų bėgyje su-

tvarę visus reikalingus for- malumus tuo pačiu pilnu nuotykių keliu grįžau į Tambovą.

Porai savaitių po mano grįžimo iš Maskvos, visi mes virš 1000 žmonių jau iš ryto buvome Tambovo geležinke- lio stoty kur mus laukė transportui paruoštas trau- kinio sastatas iš 42 preki- nių vagonų ir vieno vagono skirto maistui, kurį sudarė bent kiek kruopų, juodos duonos bei džiovinta žu- vis, kuri išvaizda ir skoniu buvo panaši į seną automobi- lio padangą. Visų nuotaika buvo pakili, nes žmonės gai- vališkai veržėsi kuo skubiau grįžti prie išsiilgtų savo gim- tojo krašto židinių. Galuti- niame pabėgėlių bendrame susirinkime buvau išrinktas ir komiteto skirtas šio trans- porto vadovu. Nors spėjau ir numačiau šios nelengvos pareigos laukiamus sunku- mus, bet atsisakyti neiš- drisau. Visą dieną užėmė transporto pakrovimas ir ki- ti stoty formalumai ir tik vakarui brėkstant traukiny- s pajudėjo.

Iki Ostapovo stoties (Tu- los gub.) riedėjome sklan- džiai, bet ešalono sulaiky- mas šitoj stoty kuo nevisai parai buvo tolimiesnių dides- nių sunkumų prognozė. Dėl šito sulaikymo bent dalį lai- ko žmonės panaudojo Leo

Tolstojaus mirties kamba- rio aplankymui.

Geležinkeliai priklausan- čio nedidelio namo gana erdvus kambarys, kuriame didysis rusų rašytojas pra- leido paskutines gyvenimo valandas buvo paprastas ir kuklus. Paprasta geležinė lova, balta paklodė prideng- ta, greta naktinis staliukas su dar neišnaudotų vaistų dė- žutėmis. Aslos vidury pridengtas staliukas su miru- siam priklausiusiom smulk- menom. Vienaime kambario kampe stalas apkrautas Morse telegrafo juostų ru- tuliais. Čia plaukė telegram- mos be paliovos per kelias dienas su paklausimais apie rašytojo stovį ir ne vien iš Rusijos bet ir iš visų kultū- ringų kraštų.

Mūsų prašymų ir įtikinė- jimų dėka ši kartą buvome praleisti toliau. Bet vėliau jokia gražbiystė nebegel- bėjo. Turų patarlė sako: "Tušti tavo žodžiai, jei tu- ši tavo ranka". Ir parai užkliuvus Smolenske teko lesinti ir iš netušios ran- kos.

(Bus daugiau)

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

KŪRYBA IR MOKSLAS

LIETUVIO SIELOS ILGESYS

Iš Čiurlionio ansamblio monografijos

VACYS KAVALIŪNAS

Vakarais, kai saulė užslenka už kalnų keterų, Alpėse pasigirsta daina. Ir kasdien ji darosi vis dažnesnė ir dažnesnė, o ilgesingose jos melodijose vis ryškiau suaidi Nemuno pakrančių vaizdai ir toli pasilikusiu gimtųjų namų dvasia.

Dainuoja čiurlioniečiai. Jie čia baltuojančios ir saulėje blizgančios sniego jūros plotuose kasa kalnų sniego griūtis užverstus elektros jėgais barakus ir geležinkelio bėgius.

Darbas ne per sunkiausias, o aplinka – didingos ir amžinumu dvelkiančios kalnų viršūnės, iškilusios žydros dangaus skliauto fone, ir susimąčiusi slėnio tyla bei ramybė.

Ir karas, atrodo, toli nuo čia – beveik neįjuntamas. Praskrenda koks lėktuvas, ir vėl tyla, kol suskamba ir nuaidi čiurlioniečių daina.

Nedarykime...

(Atkelta iš 4 psl.)

sudaryti tam tikslui specialią komisiją. Ją turėtų sudaryti arba ALT ir JAV LB vadovybės, arba VLIKas ir PLB sutartinai.

JAV lietuvių tarporganizacinės veiklos sunkumose galima išsiaiškinti tris pagrindinius momentus: a) asmeninį, b) ideologinį ir c) organizacinį.

A. Asmeninius ar psichologinius sunkumus bus sunkiausia nugalėti. Dėl jų sėkmingo įveikimo labiausiai reikalinga turėti 'neutrali' komisija šiam darbui koordinuoti.

B. Prie 'ideologinių' sunkumų galima priskirti LB-nės ir ALT organizacijų ir jų narių suvienodintų sąvokų aptarimą. Tam labai palengvins pirma išsprendus 'psichologinius' sunkumus.

C. Organizaciniai – struktūriniai sunkumai išsprendę savaime, kai šis susitarimo projekta įgyvendinus atsiiras galimybės sudaryti vieną bendrą veiklos finansavimo ir jos informavimo būdą.

Apie bendrą finansų fondą ir informacijos biurą prikalbėta ir prirašyta tomai. Gi reikalingas per dvidešimtmetį nei iš vietos. Jis ir nepajudės iki nebus išspręstas racionalus ALT ir JAV LB bendradarbiavimas.

Gerb. Naujienų redaktorius kviečiu dar kartą pastudijuoti mano schematinio būdu išdėstytą projektą. Jo kopiją Tabor Farmoje esu Jums davęs. Ši schema su paaiškinimais, kaip minėjau, buvo išspausdinta ir Dirvoje. Jame nerassite favorizuojant nei vienos, nei kitos organizacijos. Projekte išlaikyta lygybė ir pripažintas status quo. Reikalingas tik truputėlis geros valios ir noro pagerinti tarporganizacinę JAV lietuvių veiklą. O ji tikrai sustiprėtų, jei ir ALT ir JAV LB vadovybės sutiktų savo darbų ataskaitas drauge atiduoti mano siūlomai praplėstai ir jungtinei Tarybai arba Seimui.

Neiškraipykite tiesos ir venkite vienašališkų patarimų bendrinėje lietuvių veikloje, nes jie tik 'meškos patarnavimas' ne tik ALT ar Bendruomenei, bet taip pat ir mūsų visų pagrindiniams uždaviniams.

Kokia nuostabi akustika! Gražiais ansamblio vadovo žodžiais, joks pasaulio amfiteatras negali prilygti Kūrėjo gamtos pastato akustikai.

Ir karas, ir čiurlioniečių darbas artėja prie pabaigos. O kai jie pagaliau perkeliami į kitą vietovę statyti bunkerių ir kai jau viskas irsta ir griūva, atsiduria prie Lichtenšteino sienos.

Tik čia, mažame miestely, tiek daug pabėgėlių, kad gauti kokią nors pastogę – jokios vilties. Miestelio administracija jau nepajėgia jų net ir pavalgydinti.

Gera tai, kad jau ir pavasaris čia pat. O kai jie pagaliau išprašo į vieno ūkininko daržinę, atrodo, kad nieko daugiau ir nebereikia – nei lietus jų nebepermerks, nei vėjai, atlekia iš kalnų, galės laisvai švaistyti.

O ypač gera tai, kad jie dabar čia yra drauge su slėnyje jų laukusiomis čiurlionietėmis. Per Lichtenšteino sieną pasiekia juos ir samarietiška gailestingumo ranka: sriubą pilsto ir jiems per sieną padavinėja pati princesė Gabrielė, kuri vėliau ansamblio svečių knygoje išrašys atvykusi pasiklausti lietuvių dainų poezijos.

Visa tai šviesiau ir giedriau nuteikia čiurlioniečius. Tačiau klajokliška jų odiseja dar nesibaigia. Ir kai žemė suskamba pavasariu, jų mintyse ir sielose vis galingiau suaidi gimtosios žemės ilgesys.

Išsiveržia jis daina. Saulė neriantis už kalnų, jie sustoja prie daržinės ir žiūri ir tolimas. Paskui pasigirsta: Op, op, Nemunėli, Lietuva brangi ir kitos dainos, pilnos ilgesio skausmo.

Jie dainuoja ilgai, o Alpės ir tolumos kartoja iš jų krūtininių plaukiančias dainas, kuriose atsiskleidžia gimtosios žemės vaizdai, jų garsai bei spalvos ir dvasia.

Čiurlioniečių dainų klauso ir kiti – kitų tautų pabėgėliai. Ir tyliai, tarsi bijodami sutrukdyti, kalbasi:

-- Pats Dievas juos čia atsiuntė mūsų paguodai, -- sako vienas.

-- Tai tur būt jų vakarinė malda, -- prataria kitas.

O čiurlioniečių daina, susiliedama su aukštomomis, skęstančiomis sutomose, dar skamba ir aidi ilgai.

Ir jų noras dainuoti toks didelis ir toks nuoširdus, kad jų daina, vos tenutulis ginklams, suskamba ir juos išvadavusiem Pirmosios prancūzų armijos kariam.

Tai pirmasis jų koncertas pasibaigus artilerijos kanonados griausmui. Jis nedidelėje salėje, kurioje ir publikos ne per daugiausia -- gal kokie trys šimtai prancūzų karių.

Uždanga pakyla. Ir scenoje -- spalvingas merginų ir vyrų choras, kuris jau ir savo išvaizda, ir tautinių drabužių spalvomis bei raštais estetiškai pradiugina auditoriją ir ją nukelia į tolimą ir nepažįstamą kraštą.

Netrukus didelė tyla, dirigento mostas, ir mūsų daina viena po kitos užlieja salę. Jų žodžiai nesuprantami, nors turinys pačiais bendraisiais bruožais ir paaiškintas pirmojo ansamblio koncertų pranešėjo inž. V. Merčio. Tačiau melodijoje atsiskleidžia žmogaus siela ir patys giliai jo būties virpesiai.

Ir publika tatau jaučia ir

širdim pasitinka tai, kas eina iš širdies. Po kiekvienos dainos -- vis nuoširdesni ir ilgiau trunkantieji plojimai. O kai pasigirsta populiarieji prancūzų daina En passant par la Loraine avec mes sabots dondaines (Per Loreną aš eidama, su klumpelelėmis dundėdama), nuo aplodismentų plyšta visa salė. Ji prancūzų kari, atsidūrusį svetimam krašte, nukelia į jo gimtąją žemę ir namus, kurių jis pasiilgęs.

Nuoširdžiai sutinkami ir mūsų tautiniai šokiai, o ypač subtilioji ir lyriškoji Blezingėlė. Ją šokant, prancūzai nesusilaiko -- ir mergaičių atsisveikinanti plasnojimo ritmą ir nuotaiką išsijungia ir jie, ir nosinėmis mosuoja visa salė.

Ir visas koncertas -- dainos ir šokiai -- padaro labai gilų įspūdį. Jame prancūzų kariui atsiskleidžia tolimas ir nepažįstamas kraštas, jo peizažo garsai bei spalvos. Jame, ansamblio Aukso knygoje išrašyti žodžiais, jis išgirsta ir pajunta lietuvių sielos ilgesį: Nous avons ressenti la nostalgie de l'ame lithuanienne.

NAUJOS KNYGOS

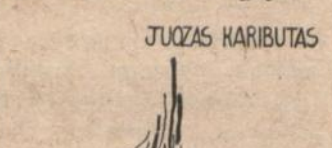
Birutė Pūkelevičiūtė. **KLEMENTINA IR VALENTINA**. Eiliuota pasaka vaikams. Iliustravo Kazys Veselka. 36 psl. Kaina \$1.50. Išleido Darna Chicagoje.

Birutė Pūkelevičiūtė. **SKRAIDANTIS PARŠIUKAS**. Eiliuota pasaka vaikams. Iliustravo Kazys Veselka. 36 psl. Kaina \$1.50. Išleido Darna Chicagoje.

Birutė Pūkelevičiūtė. **SKRAIDANTIS PARŠIUKAS**. Eiliuota pasaka vaikams. Iliustravo Kazys Veselka. 36 psl. Kaina \$1.50. Išleido Darna Chicagoje.

Juozas Kaributas. **KE-LIONĖ APLINK PASAULĮ**. Kelionės įspūdžiai. 424 psl. Viršelis J. Leškienės. Kaina 5 dol. Autoriaus leidinys.

Sventasis Raštas. **PSALMYNAS**. Penkios knygos.

BIBLIOGRAFIJOS LEIDINIO BELAUKIANT

POKALBIS SU POVILU GAUČIU IŠEIVIJOS BIBLIOGRAFIJOS REIKALAIS

JURGIS GLIAUDA

Povilas Gaučys, bibliografijos metraščio parengėjas.

džiaga kaupiama bibliografijos aruoduose. Laukiame Bibliografijos leidinio.

-- Kodėl sutikote šį sunkų, komplikotą ir specifinį bibliografijos darbą dirbti? Juk jūs išpareigojimų spaudai ir visuomenei masėje, tai vie nas iš sudėtingesniųjų užsiangavimų.

-- Kalbinamas sutikau talkinti bibliografijos darbui. Aš jį tęsiu. Juk tas darbas nėra man svetimas, naujas. Su bibliografijos poreikiais sueinu per visą savo gyvenimą. 1923-34 metais, profesorius Mykolas ir Vaclovas Biržiskų pavestas, rankiojau ir registravau liuanistinę medžiagą Kauno privačiose bibliotekose. Mano registruota medžiaga naudojosi liuanistinių mokyklų studentai. Tais laikais tai buvo labai aktuali problema. Ta tema paruošiau ir du referatus.

Dabar, kai apsiėmiau tvarkyti šią problemą, kai man suvežė trijų su puse metų laikotarpį išėjusių laikraščių, žurnalų, dalį knygų, susikrovė kalnas, į kurį bežiūrėdamas nelabai jaučiau pasijutau, galvodamas, kaip galėsiu tą medžiagą sudoroti. Bet... kantriai dirbdamas, susidorojau. Visa, kas buvo toje medžiagoje vertingiausia, užfiksuota tūkstančiuose bibliografijos kortelių.

-- Kaip susidarė toks registruotinos medžiagos 'kalnas'?

-- Tai iš leidyklų gauta medžiaga. Ji laukė skirstymo, klasifikacijos. Tačiau, tenka apgailestauti, ne visi leidėjai savo leidinius atsiunčia. Tenka nuolat ir kalėdėti, ir prašyti iš draugų, ar pažįstamų, ar redakcijų, trūkstamų leidinių, trūkstamų spaudinių. Nevisad ir gražiais žodžiais prašydama ar rašydamas įtikini, ko reikia gauti. Medžiaga, tačiau, įmanomai pilnai mūsų sąlygose surinkta, racionaliau sutvarkyta.

-- Kokiu būdu pateiksite viešumai sistematizuotą medžiagą?

-- Susidarys apie 300 puslapių leidinys. Lėšos gausimos iš PLB ir Lietuvių Fondo. Numatome spausdinti nedaugiau 500 egzempliorių. Surašytos į makieta kortelės multiplikuojamos giliauspaudės būdu. Šis bibliografinis metraštis apims ketverių metų laikotarpį. Tai 1970-1973 metų duomenys. Turinį sudarys 7000 kortelių šiuo metu įjungiamie ir 1974 metų duomenis. Medžiaga klasifikuojama ir išrašai yra nustatyto pavyzdžio. Mat, Lituanistikos Institutas peržiūrėjo darbo būdo taisyk-

les ir patvirtino kortelių turinį.

Klasifikavimas tvarkomas "Bibliografinės registracijos kortelių parengimo taisyklėmis". Instituto bibliografijos skyriaus nariai užsiėmė savo tiesioginiais darbais, todėl man vienam atiteko registracijos ir klasifikacijos darbas.

Bibliografiniame leidinyje kokia griežta katalogavimo sistema beturi tikai antraeilę reikšmę. Čia svarbiausia: leidini, spaudini, užregistruoti ir jo autoriaus pavardę įtraukti į indeksą. Turint galvoj, kad metraštis skiriamas bibliotekoms, Lituanistikos Instituto Bibliografijos skyrius savo klasifikacinės schemos pagrindu paėmė Dewey klasifikacinę sistemą, pačią schemą pritaikant mūsų spaudinių tematikai, schemas skyrius, poskyrius bei skyrelius sukskirstant priklausomai nuo daugiausiai pasikartojančios tematikos.

-- Ar registruojamoji medžiaga betarpiiai apžvelgiama? Ar daviniai gaunami iš spaudos, iš anotacijų, etc.?

-- Viskas priklauso nuo bibliografo pastangų gauti ir rankas kiekvieną naują spaudinį. Bet ir tai neužtikrina bibliografinių duomenų pilnumo. Bibliografinė kortelė surašoma iš turimo spaudinio. Išimtiniais atvejais duomenys surašomi iš spaudoje pateiktų aprašymų. Jeigu leidėjas nepateikia spaudinio, toks nepatenka į bibliografinę registraciją. Kartais tenka gauti leidinius iš pašalinių asmenų. Kartais apie naują leidinį sužinoma iš žinutės periodikoje. Tenka ieškoti tokios medžiagos. Tad betarpius ryšys bibliografo su registruojama medžiaga nėra lengvas. Panaudota medžiaga perduodama Pasaulio Lietuvių Archyvui.

-- Kokios yra registruojamos medžiagos padalos?

-- Apleidus poskyrius bei skyrelius, klasifikacijos schema yra ši: Bendrybės, Filosofija ir Etika, Religija, Psichologinės problemos, Sociologija, Visuomeniniai klausimai, Politiniai klausimai, Ekonomika, Švietimas, Jau-nimas, Sportas, Kalbotyra, Grynieji mokslai, Pritaikomieji mokslai, Menai, Literatūra, Istorija ir Geografija. Ši klasifikacijos detalizacija priklauso nuo mūsų spaudinių tematikos. Iš 1970 - 1973 metų laikotarpio užregistruota 407 savitovūs spaudiniai. Jų tarpe tikrai keliolika stambesnių veikalų. Medžiagoje daugumą sudaro straipsniai. Iš 101 leidinio bendromis temomis, 22 yra kalendoriai!

-- Kuriuo būdu bibliografijos reikalai įeina į bendrą mūsų organizuotos kultūrinės veiklos sistemą?

-- 1972 metų pavasari PLB Centro valdyba pasiūlė Lituanistikos Institutui perimti lietuvių išievių spaudos metraščio parengimą ir išleidimą. Tų pat metų rugsėjo 16 d. Chicagoje įvyko LI Bibliografijos skyriaus narių pasitarimas, kuriame dalyvavo tuometinis LI pirmininkas dr. V. Maciūnas ir Lietuvių Fondo atstovas dr. G. Balukas. Buvo sutarta, kad LI perima bibliografijos vedimą. Tad, skyrius, kuria-

(Nukelta į 6 psl.)

Elena Juciūtė. **PEDOS MIRTIES ZONOJE**. Sibiro tremties pergyvenimai. 544 psl. Išleido LŠST Simo Kudirkos šaulių kuopos New Yorke sudarytas specialus komitetas. Viršelis įvinjetes piešė P. Jurkus.

Juozas Kapačinskas. **IŠEIVIO DALIA**. 1950-1973 metų atsiminimai. 294 psl. Kaina \$7.00. Chicago's Lietuvių Literatūros Draugijos leidinys.

Kai du poetai susitinka, apie ką juodu kalbasi? Apie viską, tik ne apie poeziją... Poetėi Birutei Pukelevičiutei lankantis Los Angeles, poetas Bernardas Brazdionis turėjo ką papasakoti apie Los Angeles kolonijos gyvenimą.

BIBLIOGRAFIJOS...

(Atkelta iš 5 psl.)

me yra 8 tikrieji ir 2 nariai talkininkai, yra tiesiogiamė salytyje su metrašio leidybos iniciatyva. Bibliografijos skyriui vadovauja to skyriaus vedėjas J. Dainauskas. Leidybai lėšų gauti tenka iš Lietuvos Fondo Lituanistikos Instituto vardu. Man gi tenka parūpinti Bibliografijos leidinio, metrašio turinį. Tai mūsų spaudinių derliaus klasifikacija. Dėkoju Dirvai už dėmesį mūsų bibliografijos reikams.

AUKOS
DIRVAI

Atnaujindami prenumėratą ir kitomis progomis auکو Dirvai šie asmenys:

V. Aglinskis, Chicago ..\$2.00
P. Litvinas, Los Angeles 2.00
V. Jurevičius, N. Olmsted 7.00
A. Vaškelis, Springfield 2.00
A. Rūkas, Chicago 2.00
M. Kleinaitis, Waterbury 2.00
T. Papartis, Chicago Ridge 2.00
Stasys Vilkas, Detroit 2.00
K. Velyvis, No. Madison .. 2.00
G. Juškėnas, Cleveland .. 9.00

EDVARDA MICKŪNĄ AMŽINYBEN
PALYDĖJUS

Gruodžio mėn. 12 d. Bostono Forest Hills kapinėse vėl supiltas naujas kapas palyginti dar jaunam, vos 48 metų sulaukusiam žemaičių žemės sūnui Edvardui Mickūnui. Jis buvo kilęs nuo Raseinių, nuo mūsų dainiaus Maironio apdainuotos Dubysos, kur prabėgo jo vaikystės ir ankstybos jaunystės dienos. Būdamas 17-kos metų jaunuolis, tėvynės meilės vedamas, su keleta draugų iš mokyklos suolo išėjo ginti Lietuvos sienų nuo užplūstančių raudonųjų barbarų, įstodamas į Gen. Plechavičiaus suorganizuotą lietuvių rinktinę ir Vilniaus krašte kovojo su rusų par-

tizanais, iš kur vokiečiams klastingai suėmus visus 'plechavičiukus' ir Edvardas su jais buvo išgabentas į Vokietiją ir įjungtas į 'Bau batalioną' atstatinėti su bombarduotų vokiškų tiltų ir kitų strateginių pastatų. Karui pasibaigus, pabėgusių stovykloje Oldenburge, susirado likusią šeimą - tėvus Vladą ir Adelę Mickūnus ir ten prisiglaudęs lankė lietuvių tremtinių gimnaziją, kur besimokydamas gyvai reiškėsi skautuose, vadinimų būrelyje ir kitoj jaunimo veikloj.

1947 m. iš 8-tos klasės, su pirmaisiais jaunimo būriais, emigravo Kanados miškų kirsti. Atlikęs sutarties prievolę apsigyveno Hamiltone ir čia vėl ėmėsi savo pamėgto darbo su skautais, o vėliau kai Danguvietytė-Kudabienė suorganizavo vaidybos sambūrį Edvardas ir jame gyvai reiškėsi. Hamiltone sukūrė šeimą su to paties likimo drauge Birute Trumpickaitė. Vėliau, sveikaita sušlavus, be to norėdamas būti arčiau savo tėvų ir brolių, kurie gyveno Bostone, prieš 10 metų jis su šeima čia ir pats persikėlė.

Pradžioje dar bandė ir čia įsijungti į visuomeninį veikimą, bandė dirbti su skautais, įsijungė į p. Gustaitienės vadovaujamą dramų sambūrį, tapęs JAV piliečiu priklausė ir lietuvių piliečių klubui, bet vis labiau ir labiau įvairių negalavimų slegiamas, pasitraukė iš bet kokios veiklos, užsidarė šeimos ir artimųjų ratelyje ir rūpinosi tik šeimos išlaikymu ir vienintelio sūnaus Edmundo išmokslinimo. Bet deja, savo užsibrėžto tikslo nepasiekęs, gruodžio 8 d. staiga (trūkus aortai) ant operacijos stalo užgeso, palikęs sūnų studentą, žmoną Birutę, ant jos vienos pečių palikdamas ir sūnaus išmokslinimo našta. Taip pat paliko liūdinčius tėvus ir brolius Česlovą, Elmontą ir Rimantą su šeimomis.

Ir taip, neapgynęs savo tėvynės, nesulaukęs Lietuvai naujos aušros, nepasiekęs savo paskutinio užsibrėžto tikslo, atgulė svečioj Amerikos žemėj.

Tikėkim, kad jam ji bus lengva, juo labiau, kad Pranciškonų vienuolio kun. Degučio rūpesčiu ant jo karsto buvo užbertas ir žiupsnelis iš Lietuvos atvežtos žemės, kurią jis mylėjo ir kurios ilgėjosi.

Raseiniškis

• Dirvos skaitytojams Chicagoje. Maloniai esate kiekvienas Jūs kviečiami į Dirvos vakarą-balių Chicagoje, rengiamą vasario 1 d. taut. namų pastogėje (6422 So. Kedzie Ave.). Norintieji vakare dalyvauti, prašomi registruotis vietas telef. 476-6341 (Kremerienė) arba 434-7270 (Valiukėnienė).

• Perkant ar parduodant namus, prašome kreiptis pas Cipkus Realty, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

IDOMI KALĖDŲ EGLUTĖ

LB New Britaino apylinkės iniciatyva padirbdinta iš šiaudelių lietuviškų rąstų ornamentais Kalėdų eglutė gruodžio mėn. buvo išstatyta New Britaino muziejuje, o gruodžio 7 d. įvyko jos pristatymas publikai.

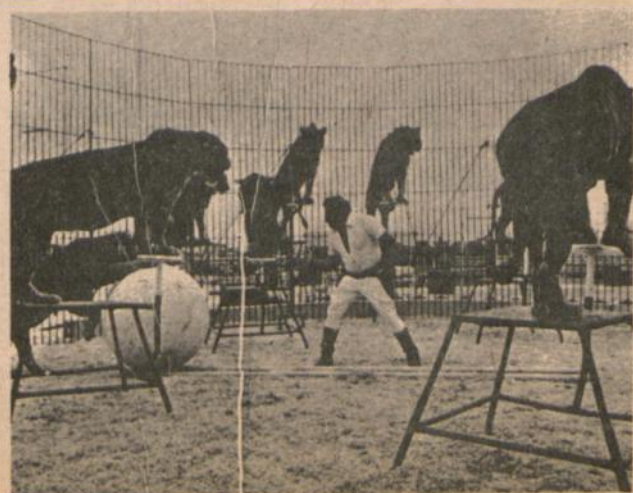
Daug amerikiečių, ypač moterų, gėrėjosi šiuo lietuvišku menu. Tai iš sukarpytų šiaudelių suraišiotos ir sukljuotos figūrėlės.

Šį meno kūrinių, garsinan-

Prie Kalėdų elgutės papuošimo dirbusios Ona Grikiėnė, Karolina Samselytė, Elena M. Vaznelytė, Eugenija Dudienė, Elžbieta Liudžiuvienė, Albina Leiberienė.

tį lietuvių vardą, sukūrė (mama), Valerija ir Ipolita Dalangauskai, Teresė Liūdžiūtė ir Janeta Šemanskytė. Gi eglutės šakelės su tvarkė Jonas Plečkaitis. Po N. Metų šią Kalėdų eglutę LB New Britain apylinkė padovanojo Jaunimo Muziejui. (jb)

Sirat Grotto Cirkas vasario 5-9 d. Clevelando Public Auditorium duos 46-tą metų spektaklį. Tarp daugybės įvairių akrobatikos, juokų ir su gyvuliais numerių matysime ir garsųjį dresiruotoją Pat Anthony su 16 juodais Nubijos ir karališkais Bengalijos tigras.

IŠPARDAVIMAS GROŽIUI
Būkite gražiausia

Išskirtinas stilius ir sudėjimas kurį galite rasti tik geriausiose pasauliniuose salionuose. Maloniausia skirtumą rasite tik kainoje. Ištikinkite.

Extra Special

The Famous
VITA CREME
SALON PERM

A beautiful, natural-looking wave, and like all Duval perms, it's complete with cut, shampoo and set.

SENSATIONALLY PRICED AT ONLY \$78.00

other fine perms by Helene Curtis

No Set Elsewhere \$12.95 \$10
L'Oreal at \$17.95 \$12.95

UniPerm \$20

The great new wave that's pre-programmed for beautiful results every time. \$25 at most salons.

Blower Styling

Including Cut

Shampoo and Set

Haircutting

Permanent Lashes

\$6.45

\$3.45

\$2.95

\$15

Frosting \$17.50

Complete with Fr. Set

shampoo and set. \$19.50

Latest methods including cup

or cap. Perfection is guaranteed — why pay \$30 or more?

andré duval

EAST

• 406 Euclid Ave. 2nd fl. 781-3161
• Southgate, 5399 Warrensville, 663-6346
• Opposite Eastgate, 449-3435
• Severance Center, 382-2600, 382-2569
• Shoregate, 944-6700, Lake Shore Blvd.
• Mentor, 356-9115, Next to Zayre's

WEST

• Opposite Southland, 845-3400
• Opposite Westgate, 333-6646
• North Olmsted, 777-8696
• Parmatown, 884-6300
• Elyria Midway Mall, Elyria
• 324-5742, Lorain 233-6080

JEI JŪS NORITE SIŪSTI

SIUNTINIŲ - DOVANŲ Į LIETUVĄ IR
VISAS SOVIETŲ SĄJUNGOS DALIS
NAUDOKĖTES PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS
FIRMOSPACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY,
Inc.

(Licensed by Vnešposyltorg)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

1776 Broadway, N. Y. 10019

Siuntiniai, siunčiami per mūsų firmą, paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi maitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės; jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

Affiliated with PODAROGIFTS, INC.

Priima užsakymus butams, automobiliams, dovanų pažymėjimams, motociklams, šaldytuvams, televizijos imtuvams ir įvairioms kitoms sovietinėms prekėms, kurias galite užsakyti Lietuvoje ar USSR gyvenantiems giminėms. Papildomų žinių teiraukitės mūsų pagrindinėje įstaigoje ar bet kuriame mūsų skyriuje.

Atidaryta kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro, šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

• ALLENTOWN, PA. — 126 Tilghman Street 435-1654
• BALTIMORE, MD. — 1900 Fleet Street 342-4240
• BROOKLYN, N. Y. 11218 — 485 McDonald Avenue 467-6465
• BUFFALO, N. Y. — 701 Fillmore Avenue 895-0700
• CHICAGO, ILL. — 1241 No. Ashland Avenue 486-2818
• CHICAGO, ILL. — 1855 West 47 Street 376-6755
• CHICAGO, ILL. 60629 — 2608 West 69 St. 925-2787
• CLEVELAND, OHIO — 1028 Kenilworth Avenue 771-0696
• DETROIT, MICH. — 11601 Jos Campau Avenue 365-6780
• FARMINGDALE, N. J. — Freewood Acres, Rt. 9 363-0194
• HAMTRAMCK, MICH. — 11339 Jos Campau Avenue 365-6740
• HARTFORD, CONN. — 122-126 Hillside Avenue 249-6216
• LOS ANGELES, CALIF. — 159 So. Vermont Avenue 385-6550
• NEWARK, N. J. — 378 Market Street 642-2452
• NEW YORK, N. Y. — 78 Second Avenue 674-1540
• NEW YORK, N. Y. — 141 Second Avenue 475-7430
• PHOENIX, Ariz. 85027 -- 22047 N. Black Canyon Hwy..... (602) 942-8770
• PHILADELPHIA, PA. — 631 W. Girard Avenue 769-4507
• RAHWAY, N. J. — 47 East Milton Avenue 381-8800
• SILVER SPRINGS, Md. 20910 -- 961 Bonifant St..... (301) 587-5777
• SOUTH RIVER, N. J. — 41 Whitehead Avenue 257-6320
• SYRACUSE, N. Y. 13204 — 515 Marcellus Street 475-9746
• TRENTON, N. J. — 1152 — Deutz Avenue 392-0306
• UTICA, N. Y. — 963 Bleecker Street 732-7476

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• Amerikos Lietuvių Tarybos centrinė įstaiga paruošė anglų kalba informaciją apie Lietuvos okupaciją ir ją išsiuntinėja savo skyriams bei kitiems veiklesniems asmenims, kad tą medžiagą, pagal reikalą pakeitę, pasiūlytų vietiniams amerikiečių laikraščiams ar radijo stotims.

Lietuviškosios radijo valandėlės, kurios norėtų iš Chicago gauti juostelę su kalba apie Vasario 16 prasmę, prašomos kreiptis į Amerikos Lietuvių Tarybos įstaigą 2606 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. Bus nušiušta. Tuos užsakymus prašome atlikti kaip greičiau, kad užtektų laiko multiplikuoti ir nusiųsti. Taip pat galima gauti nemokamai spausdintos medžiagos apie Lietuvą, kreipiantis į Altą minėtu adresu.

• "Tautinės minties keliu" istorijai aukojo po 100 dol.: Rimgaudas Švoba, jaunosios kartos atstovas ir Juozas Tamošiūnas, įstodami į mecenatus.

Po 20 dol. aukojo Jonas Švoba, Vincas Šarka ir Algirdas Vaitekaitis, visi iš Detroito. Pranas Damijonaitis iš Elizabeth, N. J. ALT S-gos valdyba dėkoja.

• Muz. Vytautas Strolia su žmona Irma naujųjų metų išvakarėse susilaukė sūnaus. Stroliai augins 3 metų dukrą Gražiną.

Vytautas Strolia yra aktyvus lietuvių visuomeninio gyvenimo dalyvis New Yorko ir New Jersey apylinkėse. Jis vadovauja New Yorko vyrų chorui ir klausytojų mielai laukiamas su įdomiais lietuviškos muzikos radijo reportažais.

• Jonas Vilkaitis, Tauragės vidurinės mokyklos ir Mokytojų seminarijos buvęs mokytojas, vėliau Savivaldybės Departamento ir Ligoninių Kasos direktorius, laikraštininkas, redaktorius, veiklus visuomenininkas, Valstybės Draudimo įstatigos valdytojas, socialdemokratų partijos narys, ejęs įvairias pareigas organizacijose, š. m. sausio 1 d. mirė New Yorke, tyliai, kaip tyliai velionis visą gyvenimą ir dirbo, nereikalaudamas įvertinimo, nesistengdamas savo nuopelnų reklamuoti.

muoti. Mirė būdamas 86 m. Mirė Jamaicos N. Y. ligoninėje ir sudeginti palaikai išvežti į Chicago palaidoti šalia žmonos Tautinėse kapinėse. Liko du sūnūs: Ramutis ir Laimutis su šeimomis.

LOS ANGELES

• Muziko K. V. Banaičio opera "Jūratė ir Kastytis" (Chicago's Lietuvių Operos gaminyne), G. Gudauskienės ir Tėv. B. Markaičio, S. J. pastangomis, pateko į amerikinių operų radijo transliacijų programą. 1975 m. sausio 26 d., sekmadienį, 9 val. vakaro Kalifornijos laiku AM FM radijo KFAC stotis transliuos visą šią K. V. Banaičio operą. Carl Princy yra šių programų vadovas. Būtų gera, kad ir lietuviai išklausytų ir radijo stočiai Los Angeles laisvųjų išreikštų savo pasitenkinimą.

• A. a. Marija Alminienė, gražios atminties, kilni asmenybė, draugų aukomis įamžinta Lietuvių Fondo. Monikos Lembertienės pastangomis surinkta 200 dol. ir per Kalifornijos Liet. Fondo pirm. Alf. Tumą įteikta. Gili visų užuojautą prof. K. Alminui, kuris gyvena 707 — 11 — St., Santa Monica, Calif.

DETROIT

TAUTODAILĖS MYLĖTOJŲ BŪRELIO SUSIRINKIMAS

Jaučiant susidomėjimą lietuviška tautodaile, LB-ės valdybos iniciatyva, praeitais metais įsisteigė, tautodailės mylėtojų būrelis, kuriam vadovauja Irena Alanienė. Iki šiol daugiausia buvo koncentruotasi, kalėdinių šiaudinukų darymu ir jais buvo papuošta Dievo Apvaizdos bažnyčia.

Bet visi gerai žinome, kad lietuviškas menas nesiriboją vien šiaudinukais. Tas turėtų omenyje ir šį būrelį organizuojant. Daug kas moka ar gali kitus pamokyti austi, megzti ar kitokių darbų.

Todėl, po kalėdinės pertraukos, š. m. sausio 22 d. (trečiadienio vakare), 7 val. vak. kultūriniame centre vėl pradės bŪRELIO veikla ir šaukiamas visų suin-

CHICAGOJE!

Maloniai kviečiame Jus ir Jūsų prietelius
atsilankyti į

CHICAGOJE!

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS CHICAGOS, EAST CHICAGOS
IR CICERO SKYRIŲ RENGIAMĄ

DIRVOS VAKARĄ-BALIŲ

1975 M. VASARIO 1 D., LIETUVIŲ TAUTINIŲ NAMŲ PASTOGEJE,
6422 So. Kedzie Ave., Chicagoje. Pradžią 7:30 val. vak. Įėjimas asmeniui 10 dol.

Vietos užsakomos tel. 476-6341 (Kremerienė) arba 434-7270 (Valiukėnienė). Meninę vakaro programą atliks solistė Natalija Aukštuolienė ir East Chicago vyrų oktetas, vadovaujamas muziko Antano Giedraičio. Šokiams gros jaunimo orkestras Vytis. Vakaro pelnas skiriamas DIRVAI.

RENGĖJAI

teresuotų pasitarimas. Kviečiami visi norintieji išmokyti ar galintys kitus pamokinti ir tokiu būdu populiarinti mūsų tautinį meną.

VASARIO 16-TOS AKADEMIJA JAUNIMUI

Lietuvių B-nės valdybos ruošiamą Vasario 16-tos akademiją jaunimui įvyks š. m. vasario 9-tą (sekmadienį), 12 val. dienos — kultūriniame centre. Jaunimas jau intensyviai tam ruošiasi, Prelegente yra pakviesta studentė Daina Kojelytė iš Los Angeles, dabar studijuojanti Chicagoje.

Akademią praves LB valdybos narė jaunimo reikalams — Gintė Damušytė. (ju)

VILNIEČIŲ SUSIRINKIMAS

Š. m. sausio mėn. 19 d. Lietuvių namuose Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungos centro valdyba šaukia susirinkimą, kuris prasidės 12 val. Šalia centro valdybos narių kviečiami dalyvauti ir visi Detroito ir jo apylinkėse gyvenantieji vilniečiai.

BROCKTON

KNYGOS PRISTATYMAS

Martyno Jankaus vardo šaulių kuopa sausio 18 d. 6:30 valandą National Cafe patalpose, 666 N. Main St., Brockton, Mass. ruošia knygą "Vladas Putvinskis-Pūtvis, Gyvenimas ir Parinktieji Raštai" pristatymą su programa ir banketu-vaisėmis. Programą atliks solistė Birutė Aleksaitė.

Šauliai ir lietuviškoji visuomenė iš arti ir toli atvykę, turės proga giliau pažinti idealistą Vladą Pūtį, redaktorius, bendradarbius, įsigyti gražiai išleistą šaulių Sąjungos tremtyje knygą ir kultūringai pasišmonėti.

E. Ribokienė

• Šventaragio I tomas kietais viršeliais išparduotas. Galima gauti tik minkštais viršeliais — kaina 5 dol. Šventaragio II tomo kietais viršeliais liko tik ribotas skaičius. Norintieji įsigyti, prašome neatidėlioti, siųsti tuoj pat užsakymą, pasinaudojant Dirvoje spausdinamu kuponu.

WANTED JOURNYMEN
FORM GRINDERS — FLAT WORK
FORM GRINDERS — BROWN &
LATHE HANDS — TURRET AND
ENGINE
THREAD GRINDERS
Must have job shop experience.
Only experienced need apply.
Top rate, all fringe benefits, plus
overtime.
Apply in person
FORM — A — TOOL CO.
8610 Madison
Cleveland, Ohio

(5-9)

7 DIENOS ČIKAGOJE

VLADAS BŪTĖNAS

Grandies šokėjai išvykoje Washington, D.C. Dešinėje matosi dr. J. Genys, mokyti. I. Smieliauskienė, Šumanas. Kairėje Grandies globėja I. Kriaučiūnienė.

• NAUJOJI Lietuvių Žurnalisto s-gos centro valdyba sausio 7 d. posėdyje pasiskirstė pareigomis. Slaptu balsavimu pirmininku vėl perrinktas kun. J. Vaišnys, S.J. Vicepirmininkai bus net keturi: J. Janušaitis — vykdomasis vicepirmininkas, V. Kasniūnas — vicepirmininkas ir leidinių redaktorius, Vl. Būtėnas — vicepirmininkas kultūriniais reikalais ir informacijai, E. Pakštaitė — vicepirmininkė jaunimo reikalais ir ryšiams su amerikiečiais. Sekretoriaus pareigose ir toliau lieka A. Pužauskas, gi išdininke bus D. Vakarė. Naujajai valdybai perėmus pareigas, turtingas s-gos ir Dr. Daužvardžio fondo išdas rastas beveik tuščias, nes stambusis veiklas "Žurnalistika", švenčių laikotarpyje jau atiduotas knygrišyklon, pareikalavo 4,900 dol. išlaidų. Tai bus vadovas jauniems ir vyresniems spaudos bendradarbiams, kokio Lietuva nepa-ruošė per 23 nepriklausomo gyvenimo metus, o lietuvių išeivija — per 100 metų. Tikimasi, kad Lietuvių Fondo Skirstymo komisija paskirs lėšų šimtui "Žurnalistikos"

tomu, kad veiklas, kaip LF dovana, būtų įteiktas bibliotekoms, lituanistinėms mokykloms, žurnalizmą studijuojantiems jauniems lietuviams, o taip pat ir tiems jaunuoliams, kurie laimi kuklias Dr. Daužvardžio fondo skirtas premijas. Antra vertus, naujoji LŽS ev, susirinkusi į pirmą posėdį sausio 7 d., galėjo pasidžiaugti, kad artėjančiam Spaudos baliuje jau užimta visos 650 vietų, kad daugiau stalų nebegalim plauti ir kad jau reikia visą reklamą sustabdyti. Žmonių susidomėjimas Spaudos baliu ir LŽ s-ga bei jos tikslais pasirodė tiesiog stebėtinas. Padėka lietuvių spaudai, jų tarpe ir Dirvai, bei lietuvių radijo valandėlėms, nes kaip tik tos institucijos daug padėjo iš anksto išgarsinti mūsų balių, kurio pelnas vėl dalinai prapildys s-gos ir ypač Dr. Daužvardžio fondo išdus.

• TĄ patį vakarą įvyko ir Lietuvių Fondo valdybos posėdis, dalyvaujant valdybai, tarybos pirm. dr. J. Valaičiui, tarybos nariui sol. St. Barui ir LF renginių vadovei M. Remienei. Balandžio

12 d. Chicagoje įvyksta metinis LF narių suvažiavimas, o vakare Martinique restorano pokylių salėje milžiniškas banketas — milijono užbaigimo džiaugsmo šventė, skirta ne vien Chicago lietuviams, bet visiems LF nariams, plačiai išsimėčiusiems po JAV ir kitus kraštus. Banketo rengimo komisijai vadovauja M. Remienė, programos — sol. St. Baras. Apžvalginį leidinį, kuria me tilps įdomios statistikos nuo pirmojo tūkstančio, inėš to į LF, iki milijono, paruoš LB būstinės tarnautojai su pulk. A. Reklaičiu. Sausio 7 d. LF izde pagrindinio kapitalo jau buvo 1,041,000 dol., iš jų 1973 m. surinkta per 145,000 dol. Dr. J. Valaitis įtikinančiai kalbėjo apie būtiną investicijų lankstumą šiuo sunkiu ekonominiu laikų, nes, jo žodžiais, "sprendimus darom mes, specialistai yra tik mūsų patarėjai..." Milijono pabaigimo proga dr. J. Valaitis pasiūlė išleisti auksinius Vytauto Didžiojo medalius, tuo tarpu sidabrinių medalių kainos turės būti pakeltos, nes smarkiai pakilo sidabro kaina ir dėžutės. Yra paruošti ir smulkūs planai antrajam milijonui ugdyti. Bet jie jau bus svarstomi naujosios valdybos, kai būsimajai pirmininke išrinks taryba.

• MANE pasiekė iškarpa iš Omahos, kur 280,000 skaitytojų turintis vietos dienraštis "Omaha World-Herald" įdėjo platų straipsnį apie lietuvių kompozitorių ir maršų kūrėją Bronių Jonušą jo amžiaus 75 m. proga. Milžiniška antraštė ištiesta net per aštuonias skiltis, gi straipsnį puošia Br. Jonušo nuotrauka. Chicago lietuviams Br. Jonušas nepamirštamas. Jis čia kurį laiką gyveno, dirbo ir vadavo Chicago's Lietuvių Vyrų

Jaunimo choras Audra, vedamas muz. F. Stroliaus, krikštynkoncerte Chicagoje. Priekyje matosi birbyninkai A. Vaitkevičius ir B. Pakštas ir kanklininkės.

D. Vakarės nuotrauka

(Nukelta į 7 psl.)

PADĖKA

1974 m. gruodžio mėn. 12 dieną, Bostono Forest Hill kapinėse buvo palaidotas

EDVARDAS MICKŪNAS.

Visiems giminėms, draugams ir pažįstamiems už dalyvavimą šermyse ir laidotuvėse, už šv. Mišias, gėles, aukas Lietuvių Fondui įamžinant Edvardo vardą, rašyt. A. Gustaičiui, inž. D. Šatui ir Tėv. T. Degučiai, O.F.M. už ištartus žodžius atsisveikinant su Edvardu, kun. kleb. Baltrosiūnui, kun. J. Klimui ir Tėv. T. Degučiai, O.F.M. už dvasišką patarnavimą, taip pat visiems išreiškiusiems užuojautą asmeniškai ar spaudoje, reiškiamame gilią ir nuoširdžią padėką.

Mūsų šeimos nelaime pergyvenome ne vieni, Jūs buvote su mumis suteikdami stiprybę ir pagundą.

Dėkingi Jums

Žmona, sūnus, tėvai ir broliai
su šeimomis